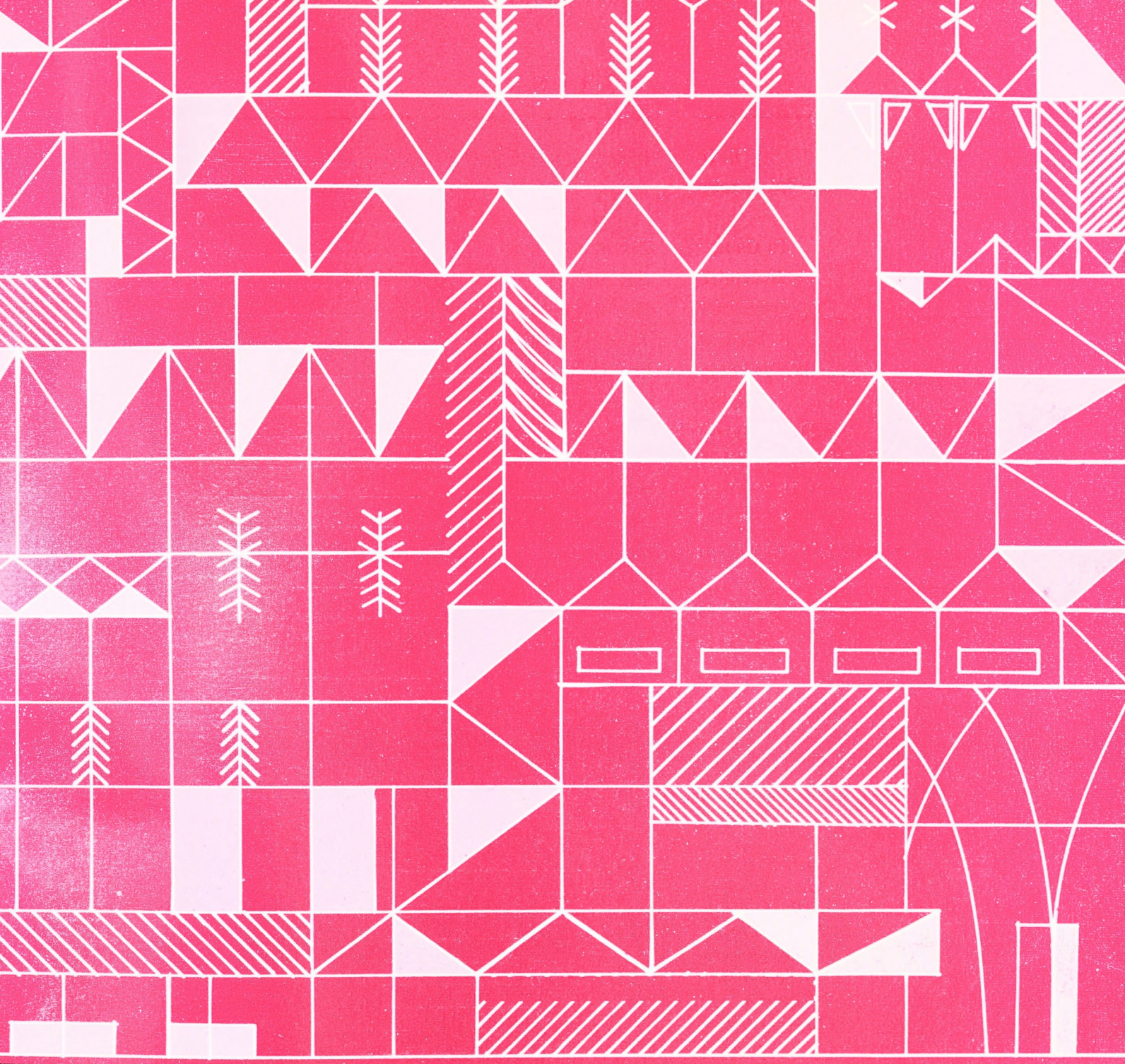

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

2 1968
KOVAS
BALANDIS

moteris

TURINYS

Z. D.	Džiaugsmo Religija	2
G. Tulauskaitė	Daina; Ligoninėje; Jau skamba gludučiai; Širdis šaukia širdį (eil.)	3
P. Gaučys	Eikvojimo menas	4
A. Karvelytė	Gyvenimas mano, tai sapnas (eil.)	9
L. Švėgždaitė	Motulė rauda (eil.)	9
J. Narūnė	Pavasaris kaime (eil.)	9
S. Vilkauja	Lankytojos	10
A. Rūta	Diplomuoti tamsuoliai	11
D. Sadūnaitė	* * * (eil.)	13
D. Mickutė-Mitkienė	* * * (eil.)	13
E. Vydienė	Sapnas	14
* * *	Apie tautinius rūbus	15
• Šeima ir auklėjimas	P. Alšėnas — Negatyvus didmiesčių poveikis jaunimui	17
• Moterys pasaulyje		18
• Sveikata	Dr. E. N. — Atkreipkime dėmesį į kaprizingus vaikus	21
	J. Gobis — Prisilietimų reikšmė gyvenime	21
• Buto įrengimas	Veda A. Šarūnienė	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	26

ILIUSTRACIJOS

O. Šablauskienė	Šokis	3
O. Šablauskienė	Kalnuose	5
R. Jautokaitė	Vandenyje	6
R. Jautokaitė	Šauksmas	7
S. M. Mercedes	* * *	8
O. Šablauskienė	Šimtmečio rožė	9
M. Ambrozaitienė	Pavasaris	9
A. Tamošaitienė	Viršūnių rimtis	13
P. Rimša	Diena ir Naktis	15

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1968 m. Nr. 2 (62)

Redakcinė Kolegija

Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė.

Skyrius veda: I Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė.

Administratorė: B. Pabedinskienė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College Str., Toronto 4, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos b-vė, Toronto, Ont. Prenumerata metams $5.00. Viršelis ir meno - techn. red. N. Kulpavičienė.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1968 m. Nr. 2 (62). Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1968 Nr. 2 (62)

KRISTUS

LIETUVIŲ
LIAUDIES
MENAS

DŽIAUGSMO RELIGIJA

Krikščionių religija yra džiaugsmo religija. Ir nežiūrint to, kad mes kartais atrodome prislėgti ir nuliūdę, mes esame džiaugsmo pasiuntiniai, Prisikėlimo liudininkai.

Džiaugsmas yra Kristaus įsakymas: "Jeigu jūs mylėtumet mane, jūs džiaugtumetės" (Jn. 14, 28). "Aš jus vėl matysiu, tada jūsų širdis džiaugsis ir jūsų džiaugsmo niekas iš jūsų neatims .. . prašykite ir gausite, kad jūsų džiaugsmas būtų pilnas" (Jn. 16, 22-24).

Kristus mus paskyrė būti savo džiaugsmo patikėtiniais. Bet ką mes iš Jo džiaugsmo padarėme? Keista, bet mes nesirūpiname Jo džiaugsmu, mes esame daugiau linkę su Kristumi liūdėti, negu su Juo džiaugtis. Mes galime suprasti gavėnią, mes įsijungiame į ją. Tas keturiasdešimtį dienų mes skiriame atgailai, gailesčiui, apsimarinimui, bet koki silpni tampame praėjus tam atgailos metui! Mes net nemokam džiaugtis.

Perdažnai mes po Velykų imame religinio gyvenimo atostogas. Mes galvojame: gavėnios metu pakankamai pasidarbavome . . . , o dabar, kai Kristus kėlėsi, kai Jis laimingas, kai Jis jau danguje ir kai Jo kančios metas yra praėjęs, mūsų keliai gali skirtis. Mes liekame su savo gyvenimu ir su savo nesekmėmis čia, o Jis ten — palaimoj . . .

Bet ar nėra egoistiška liūdėti su draugu, o nesidžiaugti, kai jo skausmas praėjo? Nesidžiaugdami draugo laime esame egoistai, nes dalinimasis kito laime reiškia širdies jautrumą, savęs užmiršimą. Praėjus gavėniai turėtume įrodyti Kristui savo vienybės su Juo tikrumą. Norėdamas mums laimės Jis tiek daug mums padarė, taip labai iš meilės mums kentėjo. Mes turėtume atsilyginti ir leisti Jam matyti mus laimingus. Laimingus tikėjimu, laimingus pasitikėjimu, laimingus su Juo, gyvus Jo džiaugsmu. Gavėnia mus vedė į tikrą tikėjimą, į tikrą savęs užmiršimą, todėl turėtų vesti ir į tikrą laimę.

Krikščioniškas džiaugsmas yra liūdesio nugalėjimas, jis sklinda ir trykšta iš palaiminimų: "palaiminti beturčiai, palaiminti, kurie liūdi, palaiminti, kurie alksta ir trokšta teisybės, palaiminti persekiojamieji . . ." Kai skaitome ar mąstome apie šiuos palaiminimus, ima pagunda susidaryti klaidingą išvadą: turime tapti beturčiai, turime alkti ir trokšti, turime būti persekiojami . . . Nesupratome. Kad būtume palaiminti, turime būti laimingi: laimingi beturčiai, laimingi persekiojami, laimingi liūdėdami — žodžiu, laimingi būdami nelaimingi! Žinoma, tai atrodo neįmanoma. Bet jeigu mes neprašome Dievą negalimų dalykų, mes neprašome, kad Jis mums apsireikštų kaip Dievas; jeigu prašome tik galimų — prašome to, ką ir patys galime pasidaryti.

Bet Dievui malonu padaryti mums tai, ko mes patys negalime. Dievas pasireiškia kaip Dievas parodydamas, kad jis gali mumyse iššaukti tą neįmanomą dalyką — Jo džiaugsmą mūsų liūdesy, Jo laimę mūsų varge, Jo palaimą mūsų kentėjime.

Dėl dviejų dalykų Kristus buvo nepatenkintas ir savo mokiniais: dėl jų baimės ir dėl jų nusiminimo. "Ko jūs bijotės, žmonės menko tikėjimo? — Tai aš, nebijokite", "Ką kalbatės tarp savęs eidami ir esate nuliūdę? O neišmanėliai ir nerangios širdies tikėti!"

Tikrai, mes savo religiją padarėme liūdesio ir baimės religija, tokį ir Dievą susikūrėme savo vaizduotėje. Kadangi mes Jį nelabai mylime, tai esame linkę galvoti, kad ir Jis mus nelabai myli, kadangi mes neperdaug Juo rūpinamės, tai mums atrodo, kad ir Jis nedaug mumis rūpinasi, kadangi mes Jo draugystėje nesijaučiame laimingi, manome, kad ir Jis nėra laimingas būdamas su mumis.

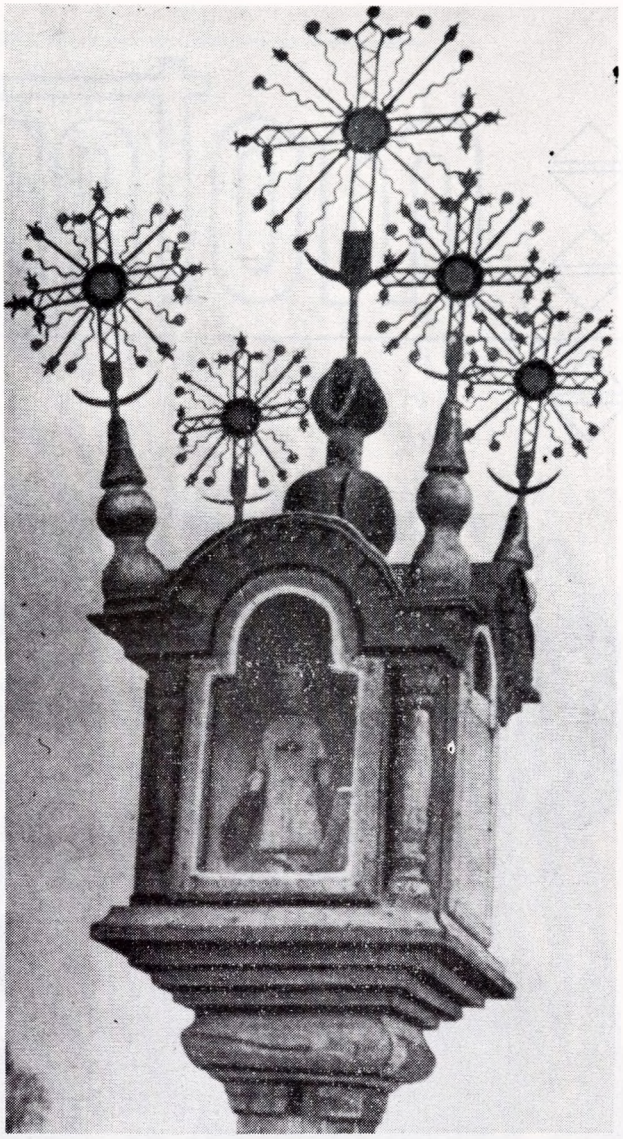

Bet Dievas yra meilė. Dievas yra švelnus ir nuostabus. Kai Jo žodis mus paliečia — pasijuntame taip neverti, kaip niekada ir taip laimingi kaip niekada nesame buvę. Mes turėtume numarinti taip labai gyvą savo baimingą, neramų, kenčiantį ir nuodėmingą aš, o atgaivinti ir išmokti gyventi tą savo aš dalimi, kuri mumyse yra labai apmirusi: kur Dievas kalba, veikia ir myli mus.

Krikščionių pareiga yra pripildyti pasaulį Kristaus meile ir pakeisti jį į tokią vietą, kur taika ir tiesa viešpatauja ir kur žmonės myli vienas kitą. Tai tikroji krikščionių misija, nes pasaulis yra išganomas ne tiek bažnyčioje, kiek kasdieniniame mūsų gyvenime, pasaulis išganomas ir pašvenčiamas tik intensyvumu tikėjimo ir meile, kurią mes įdedame į savo gyvenimą.

Z. D.

Šios mintys yra paimtos iš Louis Evely raštų, labai plačiai skaitomo šių laikų modernaus religinės literatūros klasiko. Į anglų kalbą yra išversta daug jo nepaprastai vertingų knygų, kaip "Suffering", "Credo", "Joy", "That Man is You" ir kit.

GRAŽINA TULAUSKAITĖ

DAINA

Dar prie žilvičio
Seno ir liūdno
Dar pastovėsiu:
Tylią jo raudą,
Slaptą jo skundą,
Gal ten girdėsiu.

Dar į jazminą
Baltą ir linksmą
Dar pažiūrėsiu.
Tegul dainuoja,
Tegul svaigina —
Būsime dviese.

Dar nusiskinsiu
Žalią rūtelę,
Plaukus dabinsiuos.
Dar padainuosiu,
Saulė kaip kelia —
Nusiraminsiu.

LIGONINĖJE

Mano kūnas jau pilnas elektros.
Mano kraujas vėl pilnas ugnies.
Tam gaisre tuojau viskas sudegtų,
Ką tik ryžtųs ranka prisiliest.

Aš laikiau savo spurdančią širdį
Kaip sugautą šią naktį paukštytį.
Nežinau, kas ją šitaip pravirkdė,
Ko taip baisiai pradėjo blaškytis.

Ko staiga subraškėjo čia grindys?
Kokią šviesą pradėjau matyti?
Kokia muzika visą aptvindė
Kambarėlį, tą mano mažytį.

Kažin kas mano ranką jau laiko.
Kažin kas mano tikrina pulsą.
Aš staiga surinku, kad nuo laiptų,
Kad nuo trečiojo aukšto nupulsiu.

JAU SKAMBA GLUDUČIAI

Jau skamba gludučiai —
Pavasarį kelia.
Prie atlapo segsiu
Tau baltą gėlelę.

O sau prisiskinsiu
Jų linksmąją puokštę —
Taip noris dainuoti
Ir šokti ir juoktis.

Jau skamba gludučiai,
Pavasaris kelias,
Ir šlaitą apsėmęs
Čia potvynis žalias.

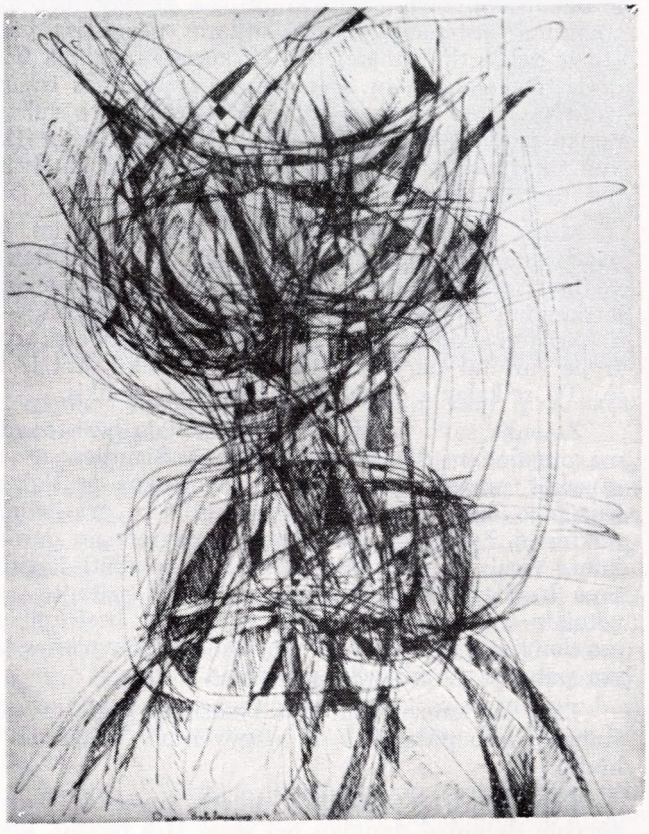

O. ŠABLAUSKIENĖ — ŠOKIS

ŠIRDIS ŠAUKIA ŠIRDĮ

Praskrendantis paukštis
Pašautas esu,
Paklydęs būry
Debesų.

Sudužus banga
Vandenyno esu,
Tau ilgesio aidą
Nešu.

Gėlė palaužta
Per audrą esu —
Širdis šaukia širdį
Skudučio balsu.

EIKVOJIMO MENAS

P. GAUČYS

Amerikoje, į klausimą kaip atrodys rytdienos pasaulis, dažniausia pasišauna atsakyti pramonininkai, ateityje mum žadėdami naujų gėrybių kalnus. Tačiau jų išpūstas optimizmas susiduria su problema, kuri gązdina mažiau ryžtingus žmones. Toji problema, anot Vence Packardo, žinomo amerikiečių gyvenimo tyrinėtojo, esanti gaminių rinkos persotinimas. Su pamišėlišku užsispyrimu besistengiant didinti gamybą, jau ir dabar parduodami popieriniai namai, jau ir dabar gaminami mažiau patvarūs automobiliai, jau ir dabar daugelyje vietų krautuvės, su mygtuko paspaudimo sistema, laikomos atdaros per ištisą parą, jau ir dabar dirbdinami baldai, kuriais tegalima naudotis tik keletą metų, ir galiausiai spaudimas išplėsti gamybą ir suvartojimą privertė amerikiečius sukurti nepaprastai jautrią ekonomiją, kurią tegalima išlaikyti tik nuolatiniu žmonių skatinimu vis labiau švaistyti tautos išteklius.

Mūsų minėtas V. Packardas sako, (ir mes čia naudojamės jo mintimis) esą amerikiečiai sėdi apžergę nepasotinamą tigrą. Jie turi išmokti vis daugiau ir daugiau sunaudoti prekių, arba, jie įspėjami, kad jų puikioji ūkio mašina gali atsisukti ir juos praryti. Ir jie turi tai daryti ne tik esant reikalui, bet ir be jo. To reikalauja jų tolydžio besiplečiąs ūkis.

Žmonija savo istorijoje dažnai kovojo besistengdama nugalėti medžiaginius trūkumus. Šiandieną įvyko smarkus prasiveržimas. JAV, o netrukus ir Vakarų Europoje, kovojama norint susidoroti su grasinančiu reikmenų, gyvenimo malonumų ir pagraženių perteklium. Visais būdais piliečiai skatinami būti išlaidūs savo kasdieniniam gyvenime, taip kad pataptų eikvotojais ir švaistytojais. JAV pramonei besirūpinant juo daugiau parduoti savo gaminių, tas eikvojimas jau yra patapęs amerikiečių gyvenimo norma.

Taip dalykams esant, kyla klausimas kokią tas eikvojimas daro įtaką JAV ir jų gyventojų laikysenai ir būdui?

Šiandieną JAV vidutinis pilietis suvartoja įvairių gėrybių dvigubai daugiau nei prieš II-jį pasaul. karą. Du penktadaliai jo turimų daiktų nėra būtini jo fiziniam gerbūviui. Jie yra prabangos dalykai. Užsieniečiai lankytojai pastebi, kad Amerikoje perteklius, atrodo, pasipylęs krautuvių pasieniais, kyšo iš namų langų ir pastogių. Visa tai yra bendras medžiaginio gerbūvio akivaizdumas, nors milijonai žmonių tebėra nedavalgę, menkai apsirengę ir gyvena lūšnose.

Kaip vienas gerai nusiteikęs redaktorius pastebėjo: "Jeigu mes, amerikiečiai, pirksime ir suvartosime viską, ką pramonė ir reklama stengiasi įkalbėti nupirkti, kiekvienas mūsų turime turėti dar po dvi akis, ausis ir kitus pojūčius, lygiai ir dvigubas pajamas."

Taigi suvartojimas turi didėti, visą laiką didėti, nes priešingu atveju gresia nedarbas. Šiandieną devyneriuose iš dešimties amerikiečiu namų rasime mažiausiai vieną šaldytuvą, viena televizorių, viena elektrinę ar dujų krosnį. Septyni iš dešimties turi dulkiasiurblį, skrudintuvą ir maišytuvą. Automobilių turima daugiau nei esama šeimų.

Pastangos surasti reikšmingų, jau vartojamų daiktų patobulinimų, kiekvienais metais daros vis sunkesnės. Nes kaip, iš tikrųjų, galima patobulinti sofą, skrudintuvą, kilimų valytoją ar siuvimo mašiną? Tuo nenorima tvirtinti, kad kaikurie įrankiai ar daiktai negali ar negalėtų būti patobulinti. Šiandieną galime, paspaudę mygtuką, naudotis tolimų distancijų telefonais, taip pat labai ištobulinti ir sprausminiai lėktuvai. Galimas daiktas, netrukus amerikiečiai turės nuostabiai ištobulintus šaldytuvus, indų plovėjus ar krosnis. Tačiau, dažnai vadinami nauji gaminiai teturi tik naujus įpakavimus. Naujų daiktų gamybai ir jų tobulinimui išleidžiamos milžiniškos sumos. Dar daugiau pinigų išleidžiama ir dar didesnės įtakos JAV ūkiui turi ginklavimasis. Naujų ginklų išradimas, jų išmėginimas reikalauja nepaprastai daug lėšų, o tačiau po kelių ar daugiau metų nemaža jų išmetama į laužą ar už niekus parduodama kitoms šalims.

Pastaruoju metu Amerikoje įsigalėjo mada pasendinti gaminius dirbdinant juos taip, kad jie greit susidėvėtų ar po kelių metų vartojimo atrodytų išmestinu šlamštu. Dar tikresnis ir dabar plačiausiai vartojamas būdas turimus daiktus, padaryti persenusiais, ta prasme paveikti žmogų, jį įtikinti, kad taip pat ir daiktų stilius (išvaizda) yra svarbi jų savybė. To pasiekus, lengva žmogų nuteikti, kad jis turimo daikto atsisakytų ir įsigytų naują. Dabar projektuotojai daro įvairių dirbinių pakeitimus ne iš reikalo juos patobulinti ar pagražinti, bet kad jie greičiau susinešiotų ar susentų.

Ši tendencija vyrauja drabužių, labiausia moteriškų, ir jų papildinių gamyboje. Jau 1960 m. moterų drabužių ir jų papildinių gamyba pasiekė 12 bilijonų dolerių suma. Tos gamybos didžiausias pakėlimas buvo laimėtas jos susenėjimo planavimu. Moterų mados tai idealus kelias, vedąs į planingą madų susendinimą, nes jų psichologiniai poreikiai sunkiausiai suvaldomi. Jau vokiečių poetas Heine buvo pastebėjęs, kad esą "kai moterys pradeda galvoti, jos pirmiausia pagalvoja apie naują suknelę". Per šimtmečius moterys trošką rasti pretekstą įsigyti naujam rūbui, ir tuo būdu patapo drabužių gamintojų suokalbininkėm. Kai moterys turi pilną spintą gerų naujų drabužių, jų geriausias savo vyrams pasiteisinimas yra tas, kad visi jie esą išėję iš mados. Drabužių projektuotojai ir jų gamintojai, tai žinodami, stengiasi paskubinti ju susendinimą. Jie stengiasi įtikinti moteris jas esant nelaimingas, taip kad jų vyrai neturėtų ramybės ir nebūtų šykštūs. Taip bekeičiant madas, suknelės pradėtos trumpinti iki virš padorumo ribų, o normalūs maudymos kostiumai patapo bikini.

Moteriškų batukų gamintojai ne tik stengiasi pagreitinti jų susenima, bet iškeldami jų kulnis, žaloja moterų sveikatą. Gydytojai smerkia tas aukštas kulnis, o mokslininkai nustatė, kad pernelyg aukštos kulnys moterų kūno svorį sukaupia į vieną tašką taip, lyg kad dramblys į jį spaustų.

Panašaus susendinimo siekiama ir sutuoktuviu žieduose. Senų madu mėgėjai gali norėti, kad šitie žiedai turėtų būti branginami iki sutuoktinių mirties. Tačiau

ONA
ŠABLAUSKIENĖ
KALNUOSE

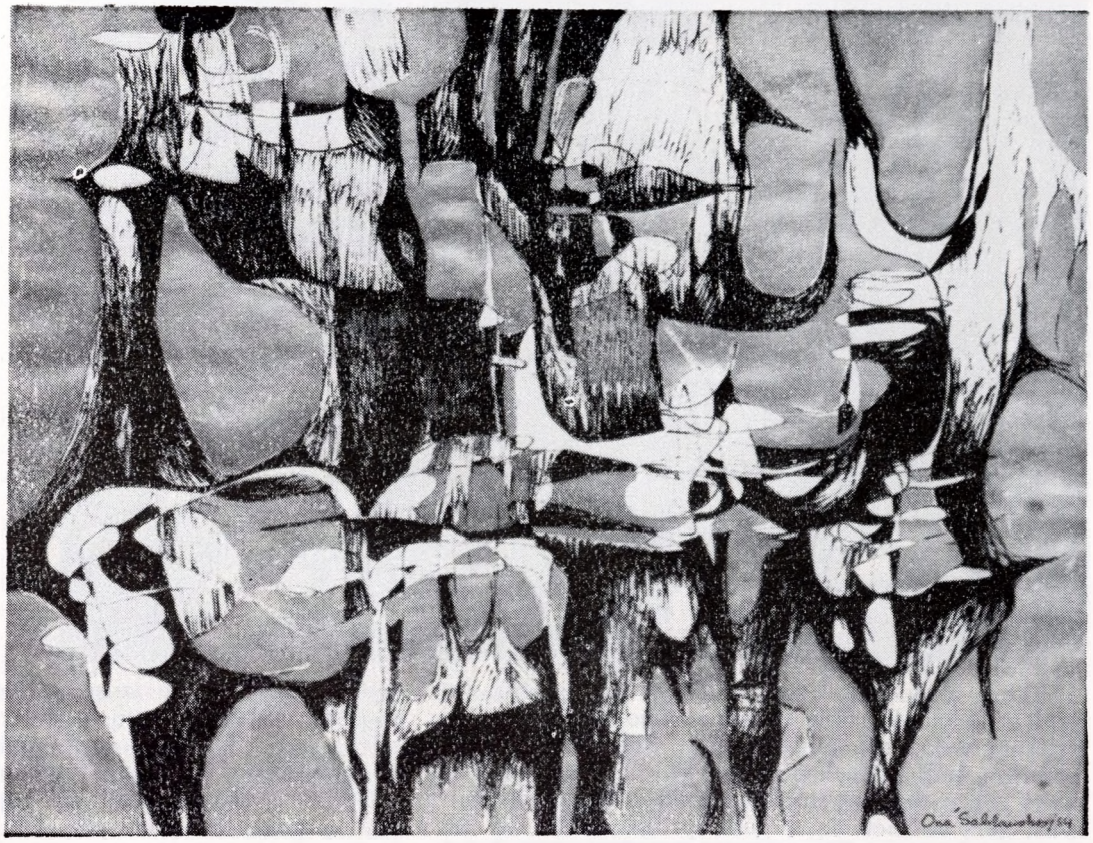

auksakaliai galvoja kitaip, ir jiems pavyko įtikinti šimtus tūkstančių moterų pakeisti senamadiškus žiedus į naujoviškus.

Kosmetikos srityje irgi paskubom įvedami nauji stiliai. Nagų poliravimo atspalviai keičiami kas šeši mėnesiai.

Vyrai labiau laikosi senų madų. Jie užsispyrę ir nenori priimti naujų stilių. Agresyvūs pardavėjai tiesiog nusiminę, matydami kaip vyrai nešioja iki visiško sudėvėjimo švarkus ir batus. Tačiau pastaruoju metu ir vyrų aprangoje įvesta daug naujovių. Švarkų atlapai dabar žymiai susiaurėjo, apikaklės žemesnės, prikimšti pečiai visiškai išnyko, skrybėlių kraštai irgi gerokai apkarpyti, ir vyrai nori nenori, turi tokias nešioti.

Vyrų batai irgi turėjo pasiduoti susendinimui. Dabar vyrų batai madų atžvilgiu rungtyniauja su moterų. Žmona lengvai gali būti įtikinta, kad jos vyras prastai rengiasi, jeigu jis nešioja įprastinius batus.

Periodiniai gaminių stilių pakeitimai netik suranda naujų pirkėjų, bet įgalina gamintojus padidinti tų daiktų pardavimą ir ištuštinti sandėlius. Dėl šių motyvų gaminių priverstino susendinimo technika aprangos srityje greitu laiku buvo panaudota ir pritaikinta įvairiausiom gaminių rūšim, jų tarpe netgi ir šaldytuvams, televizoriams ir baldams. Taip, pvz. televizoriai anksčiau būdavo dirbdinami taip, kad galėjo aštuonerius metus tarnauti be jokių pataisymų. Tačiau ilgai taip negalėjo būti. Pradėta bloginti lempų kokybę ir mažinti jų skaičių. Anksčiau būdavo vartojamos kiekvienai funkcijai atskiros lempos. Naujos lempos galėjo atlikti keletą funkcijų, tačiau, kai tokios lempos sugesdavo viena dalis, reikėjo išmest visą lempą ir įdėti naują. Be to, tos naujosios lempos teturėjo tik pusę senųjų lempų patvarumo. Visi žinome kaip greit sugenda įvairūs elektriniai aparatai, kaip, pvz. skrudintuvai, glaistytuvai, kavinukai.

Prekybininkai skatina amerikiečius užmiršti senus papročius ir būti nerūpestingais pirkėjais. Dabar, kai vis daugiau ir daugiau amerikiečių apleidžia kaimus ir apsigyvena miestuose, malonumų jieškojimas kaip vadovaujanti gyvenimo filosofija, vis daugiau ir daugiau randa pasekėjų. Žmonės dabar labiau linkę turėti ir išleisti nei anksčiau taupyti ar rungtyniauti su kaimynais. Vis didėjantis gėrybių prieinamumas, be abejo, prisidėjo įsigalėti hedonizmui (malonumų jieškojimui). Karai ir gyvenimo netikrumas atominiam amžiuje taip pat paskatino gyvenimo tik tai dienai nuotaikos sudarymui.

Šventės Amerikoje panaudojamos tam pačiam reikalui. Taip, pvz., motinos dieną prekybininkai tikina vaikus turint nupirkti motinai už 17 dol. dovanų. Tėvų diena atseina pigiau, nes tereikia tik 7 dol. Mokslo baigimo proga kiekvienam graduantui reikia išleisti 10 d. Tačiau didžiausio eikvojimo šventės, be abejo, yra Kalėdos, nes tai ne tik pačios Kalėdų šventės, bet ištisas sezonas. Vidutiniškai kiekviena mergaitė kasmet dovanom išleidžia 55 dol. Kalėdų sezonas paprastai pradedamas jau lapkričio antrą savaitę. Nereikia užmiršti nė Valentino dienos, kai mylimųjų šventė panaudojama padidintiem pirkiniam.

Malonumų jieškotojai skatina amerikiečius pamėginti pakitimus. Visa kas "sena", "naudota", ar "patvaru" niekinama. Žmonės įtikinėjami esą jiems reikia naudotis ir džiaugtis "tuoj pat" visu tuo kas pasiekiama, nepakėlus piršto. Visa ką mes perkame turi būti paruošta, "ready" naudotis, nešioti, valgyti ar gerti. Sociologai įrodinėja, kad amerikiečių visuomenėje jau esąs įvykęs posukis nuo taupymo, saugumo filosofijos, į eikvojimo ir neatidėliojamo patenkinimo filosofiją.

REGINA JAUTOKAITĖ VANDENYJE (ALIEJUS)

Tačiau Amerikoje esama ir kitaip galvojančių, kurie sako, kad JAV ūkio tikslas yra ne gaminimas vis didesnio kiekio, vis naujų gėrybių, bet sukūrimas aplinkumos, kurioje kiekviena amerikiečio šeima galėtų turėti gerą namą gyventi, gerą mokyklą vaikams mokytis, gerą susisiekimą ir geras progas kultūrinei bei dvasinei pažangai. Visa tai turint galvoje, yra betgi nenuslepiamas faktas, kad amerikiečių privatinis turtingumas supamas visuomeninio skurdo. Nors amerikiečiai džiaugiasi asmeniniu aukščiausiu gyvenimo standartu, jų visuomeninis lygis žemiausias visame Vakarų pasaulyje. Amerikiečių miestai užteršti negražumu ir dusinami automobilių dūmų. Nors ne visi su tuo sutinka, bet reikia tik palyginti kiek šimtų bilijonų kasmet išleidžiama patenkinti privačius poreikius ir kiek viešam visuomeniniam reikalui. Nėra jokios lygsvaros. Piliečiai vos pakenčia daromas išlaidas viešam reikalui. Taip, pvz., automobiliai laikomi svarbesniais už plentus, kuriais jie rieda, mokslas esąs naudingas, o mokyklų tualeto sėdynių gamyba nenaudinga, dulkiasiurbliai, palaiką švarą, reikalingi, o gatvių valymo mašinos, palaikančios jų švarumą — nereikalingos išlaidos. Viso to pasėkoje amerikiečių namai švarūs, o jų gatvės dažniausiai purvinos.

JAV viešosios sveikatos įstaigos duomenimis, amerikiečių miestų oras darosi vis nešvaresnis. Štai anot jos dvylika nešvariausių miestų Charleston, W. Virginia, East Chicago, Ind., Phoenix, Ariz., Los Angeles ir San Bernardino, Cal., Chicago, Ill., Philadelphia, Pa., Buffalo, N. Y., Detroit, Mich., St. Louis, Miss., El Paso, Tex., ir Anchorage, Alaska.

Kiti duomenys rodo, kad didžiuose miestuose lindynių problema vis blogėja. Reikėtų šimto bilijonų dolerių JAV lindynėms nušluoti. Visi sutinka su tuo, kad JAV miestai suspausti ir nešvarūs. Juose pasigendama erdvės, parkų, gerų mokyklų, apverktinai stinga malonumų, kurių galima laukti iš turtingiausios žmonijos istorijoje civilizacijos.

Keliautojas po JAV miestus pasigenda kokio žymesnio paminklo, fontano ar šiaip kokio centro, kokius turi dauguma Europos miestų, kaip pvz., Triumfo arka, Šv. Morkaus aikštė, kurie suteikia pasigėrėjimo ir didingumo jausmus. Tuo gi tarpu daugumoje amerikiečių miestų jų centrus sudaro paprasta gatvių kryžkelė, kur stovi išsirikiavę didžiosios krautuvės ir bankai. Betkuria kryptimi keletą blokų pasukęs į šalį, žmogus atsiduria tarp lindynių, sandėlių ir senų automobilių laužynų.

Dauguma amerikiečių miestų neturi vietų, kur žmonės galėtų patogiai, be didesnių išlaidų, pailsėti: sodų, muziejų, viešųjų paplūdymių, žaidimų parkų. Gėlėmis apsodintų aikščių ir gatvių, taip džiuginančių žmogaus akis, retai kur tegalima pamatyti.

Taip pat mažai tesirūpinama ir tautos saugumo bei gerovės reikalais. Pastaraisiais metais JAV tiem dalykam teišleido nepilnus 4% savo tautinių pajamų, kas sudaro beveik tiek, kiek kasmet amerikiečiai sumoka skolų už automobilius.

Nelabai geriau ir su švietimu. JAV trūksta 250.000 klasių ir 500.000 mokytojų. Norint į mokytojus patraukti gabesnius asmenis, reikia pakelti jų atlyginimą. Dar visai neseniai JAV švietimui išleisdavo vieną centą, palyginus su vienu doleriu, išleidžiamu krašto apsaugai. Šiuo metu daugiau kaip šimtas tūkstančių vidurinių mokyklų absolventų negali eiti aukštojo mokslo dėl lėšų stokos. Kolegijose mokymosi išlaidos auga sparčiau už šeimų pajamas.

Kita didelė krašto negerovė yra nuolatinis trūkumas sveikatos įstaigų ir jas aptarnaujančio personalo. Taip trūksta gydytojų, gail. seserų ir įvairaus techninio personalo, kad šios srities būklę reikia laikyti aliarmuojančia. Ryšium su nepaliaujamai didėjančiu gyventojų prieauglium, būtinas reikalas dešimtmečio bėgyje paruošti bent 40% daugiau gydytojų. Dar blogiau su ligoninių trūkumu. Pasigendama vieno milijono lovu. Tam reikalui penkerių metų bėgyje reikėtų išleisti apie 20 bilijonų dolerių.

Šalia to, amerikiečiams reikia išspręsti milžinišką spaudimą vis didėjančių milijonų žmonių, susilaukusių 65 m. amžiaus. Jų dauguma turi pragyventi iš 1000 ar ir dar mažesnių metinių pajamų visuotinės gerovės laikais, kai vidutinės šeimos pajamos prašoka 6000 d. Tie žmonės neturi patapti našta savo vaikams ar visuomenei ligos ar susenėjimo atvejais. Ankstybesnių

laikų visuomenė rūpindavos savo senais žmonėmis. Tačiau pernelyg judrios JAV šeimos išsibarstė tūkstančiais mylių atstu, taip kad tokiuose nuotoliuose atsidūrę vaikai nebejaučia pareigos pagelbėti savo tėvam.

Gyvendamos gerbūvio laikus, JAV neturi užmiršti ir skurde gyvenančių kitų tautų. JAV turėtų visais joms įmanomais būdais pagelbėti neišsivysčiusioms tautoms atsistoti ant savų kojų. JAV negali tolydžio turtėti, kada likusis pasaulis nesulaikomai biednėja. Jos turi įsisąmoninti, kad jų gerbūvis didele dalimi priklauso nuo žaliavų, atsivežamų iš svetur. Lig šiol duodamos pašalpos labai netvarkingai ir dažnai nenašiai sunaudojamos. JAV vyriausybė labai nesmagiai jaučiasi dėl plačiam pasauly draugų stokos ir amerikiečiams rodomo nepalankumo.

Taip maždaug atrodo svarbiausi JAV uždaviniai sudarant tautos socialinį kapitalą, kuris gali absorbuoti 10% visos tautos kūrybinės energijos. Tačiau plečiant visuomeninį ūkį, iškyla jo finansavimo reikalas. Retas protingas žmogus ginčysis, kad pasaulio turtingiausia tauta negali skirti 4% savo uždarbio greit besidauginančių gyventojų švietimui ir milijonams pensininkų, norinčių pagerinti savo gyvenimo sąlygas, apmokymui. Deja, taip nėra. Visi šaukia, kad mokesčiai švietimo reikalam esą nepakeliami. Piliečiai taip nusiteikę, kad visus mokesčius laiko našta ir nenoriai moka naujiems greitkeliams, mokykloms ir ligoninėms. Kiekvienas kandidatas į valstybinę tarnybą rinkėjams žada sumažinti mokesčius, tačiau kai esti išrinktas, stengiasi juos pakelti. Tai rodo amerikiečių menką sąmoningumą ir valstybės nesugebėjimą juos įtikinti pagerinimų reikalingumu, ir nemokėjimu pramatyti greit besivystančio gyvenimo pažangos.

Kiekybinis gerovės perteklius JAV, manoma, gali susmukdyti amerikiečių gyvenimo kokybę. Beatodairinis materializmas, kaip vadovaujanti filosofija, atrodo, labiau tiko ankstybesniems laikams. Anglų sociologas John Stuart Mill savo laiku yra pasakęs, kad JAV esanti šalis, kur susirūpinimas medžiagine pažanga yra toks didelis, kad "visas vyrų gyvenimas pašvęstas dolerių gaudymui, o moterų — tų gaudytojų gimdymui ir auklėjimui". Teologas R. Niebuhras tai paryškino šitaip: "Gamybinė mūsų pramonės galia grąso mūsų kultūrą pajungti mūsų ekonomijai. Vis daugiau gėrybių bei patarnavimų gali nuvesti į milžinišką spaudimą vartotojui prisiimti vis labiau ir labiau prabangų gyvenimo standartą vien tik tam, kad galėtume mūsų ekonomiją išlaikyti sveiką".

Tolimesnę problemą sudaro tai, kad daugumos amerikiečių gyvenimas taip surazgytas vartosenos veiksmais, jog jie linkę susidaryti nuomonę apie gyvenimo reikšmę iš tų vartosenos veiksmų, o ne iš meditavimo, įvykdytų darbų, asmeninės vertės ar padaryto gero kitiems.

Nenuostabu, kad visuomenė turėdama perdaug gerų dalykų, gali pradėti kentėti nuo laimės pertekliaus. Štai, pvz., Radijo reklamos biūras džiaugsmingai praneša, kad 40% visų amerikiečių, vykstančių į paplūdimius, parkus ir piknikus ima su savim nešiojamus radijo aparatus. Daugybė jaunų amerikiečių taip įpratę nuolat klausytis į jų ausis besiliejančio triukšmo, kad važiuodami traukiniu, bežiūrėdami rungtynių ar besimokydami, klausosi radijo. Daugybė tėvų skundžiasi, kad jų vaikai tolydžio nori turėti malonumų, kylančių iš suvartojimo. Visa tai verčia tautą išvystyti sveiką ūkį psichologiškai ligotos ir nuskurdintos visuomenės ribose.

Čia pravartu atsiminti, kad visa eilė praeities civilizacijų susmuko dėl jų rinktinės visuomenės pernelyg didelio malonumų pamėgimo ir prisirišimo prie turtų ir visokių menkysčių. Tada buvo neįmanoma malonumais aprūpinti ir plačiasias mases. Tačiau tas pavojus nė kiek nemažėja dėlto, kad dabar malonumai yra patapę masių malonumais, o ne vien tik išrinktųjų. Ad. Stevensonas teisingai sako: "Jeigu amerikiečiai pataps Prancūzijos Liudviko XV laikų tauta, skaičius jų neišgelbės."

Sociologų manymu, dvi stambios kliūtys pastoja kelią betkokiam žymesniam pakeitimui dabartinio amerikiečių gyvenimo būdo. Viena jų — plačiai įsišaknijęs amerikiečių įsitikinimas, kad jų technologija galinti išspręsti visas problemas. Tas įsitikinimas tebesilaiko nepaisant to, kad technologija nepaliaujamai juos stumia į vis didėjantį gigantiškumą ir į vis didėjančią gamybą, paremtą automatiškumu, kuris reikalauja dar didesnio suvartojimo.

Jeigu amerikiečiai nori patapti savo likimo ponais, sako V. Packard'as, jie turi susitvarkyti su savo mašinomis. Pirmiausia jie turėtų pripažinti, kad jų klestinti technologija nėra nieku neaptemdyta malonė. Dabar jau daugelis technologų tai pripažįsta. Pradeda atsirasti balsų, jog nereikia perdaug pasikliauti iliuzijom, kad technologija galinti išspręsti esmines žmogaus problemas. Taip, pvz., Charles Lindsbergas, vienas didžiųjų moderniosios technologijos didvyrių ‚savo

R. JAUTOKAITĖ ŠAUKSMAS (ALIEJUS)

nusivylimą išsakė šiais žodžiais: "Aš išaugau kaip mokslo mokinys. Aš žinau jo apžavus. Aš jaučiau žmogaus dievišką galią, kurią jam suteikė jo mašinos... Dabar gi aš išgyvenau mokslinio materializmo ankstybąsias išdavas. Aš mačiau žmones pavirstant į žmogiškus krumplius fabrikuose, kurie, jų manymu, turėjo praturtinti jų gyvenimą. Aš mačiau kaip pasididžiavimas meistriškumu smuko ir žmogaus charakteris menkėjo pagal tai, kaip gamybos linijų našumas didėja... Amerikoje mes dar tebeturime galimumą sukurti žmogum paremtą kultūrą, kur iniciatyvos reikšmė vertinama ne tiek jos piniginiu pelnu, kiek ją sukuriančios visuomenės pobūdžiu, kur žmogaus matas yra jo paties būdas, o ne jo galia ar jo turtas".

Amerikiečiai neturi leisti technologijai dominuoti jų gyvenimo. Jie turi stengtis suderinti neūkinius veiksmus su ūkiniais. Jiems reikia sudaryti pakenčiamus su jų mašinomis santykius, kurie paliktų galimumą iškilti žmogaus dvasiai.

Antroji stambioji kliūtis, stovinti ant kelio, vedančio į amerikiečių gyvenimo būdo pakeitimą, yra visur įsiskverbęs aplinkos komerciškumas, kuriame jie gyvena ir alsuoja. Amerikiečiai yra atsidūrę nuolatiniam spaudime įvertinti savo pasitenkinimą gyvenimu remiantis medžiaginių turtų pagrindu. Gal kada amerikiečiams pavyks išvystyti pasipriešinimą, vedantį į permainą, kaip išdavą vis didėjančio pardavimo reklamų antplūdžio. Netgi galimas ir pačių pardavėjų savanoriškas pasitaisymas, jų savigarbos, mandagumo, sąžiningumo ir kuklumo išugdymas.

Per pastaruosius tris dešimtmečius reklama išaugo į vieną didžiųjų JAV socialinės kontrolės priemonių. Ji pritapo prie bažnyčios, prie mokyklos, prie pramonės, kaip labiausiai įtakojanti žmonių gyvenimą.

Tradicinės institucijos mėgino patobulinti žmogų ir išvystyti jame socialinių vertybių ypatybes. Bažnyčia apeliuoja į žmogaus dvasią ir sąžinę, mėgindama įtikinti laikytis dorovės principų. Mokykla apeliuoja į žmogaus protą ir jam teikia viltį ištobulinti protą ir sugebėjimus. Ir netgi pramonė apeliuoja į žmogaus ambiciją ir siūlo jo paties kūryba įvykdytą atpildą. Panašiai ir reklama turėtų išvystyti socialinių vertybių idealą žmogaus patobulinimui, skatindama norus, ji turėtų padėti ugdyti ūkio našumą, kuris, savo ruožtu, sukuria darbus ir pakelia medžiaginio suvartojimo lygį. Tačiau, kaip prof. Potteris teisingai sako, reklama mažai teprisideda išugdyti pačiam žmoguje socialinių vertybių ypatybes.

Pastaraisiais metais nepaprastai didelės įtakos žmonių sukomercinimui daro televizija, nes beveik kiekviena šeima per savaitę išsėdi prie jos 38 ar daugiau valandų. Galime stebėtis, kad visuomenė nereikalauja programų pagerinimo. JAV yra vienintelės tarp Vakarų demokratijų, neturinčios rimto nusistatymo kaip tvarkyti oro bangų viešą naudojimą visuomenės labui. Pvz., Prancūzijoje ir Olandijoje televizijų programose neleidžiama jokių reklamų. Pats visų mažiausias pageidavimas turėtų būti draudimas reklamų davėjams kontroliuoti programų turinį. Taip, pvz. Anglijoje reklamų televizijoje transliavimo korporacija leidžiama tam tikru laiku skelbti reklamas, tačiau ji negali kontroliuoti programos, einančios prieš ar po reklamos. Toliau, valstybė turėtų reikalauti leidimo televizijos stotims veikti, kartu stengdamos skatinti didesnį visuomenės labo paisymą. Dabartiniu metu matome didžiausį absudą, kad privatinėms televizijos stotims veikti reikia leidimo, tačiau per jas transliuoti programoms jo nereikia. CBS ir NBC stengiasi pakelti visuomeninių programų lygį, bet susiduria su didžiausiom kliūtim iš ABC, kuri per ištisas dienas ir naktis grūda mases linksminančias programas. Neužmirškime, kad dabartiniu metu šeimos, bežiūrinčios televizijos, praleidžia ištisas šešias valandas per savaitę bežiūrėdamos ir beklausydamos reklamų.

SESUO M. MERCEDES

* * *

Visa tai rodo, kad šią problemą tinkmai išspręsti bus nepaprastai sunku, tačiau ji turi būti išspręsta, jeigu JAV piliečiai nori sudaryti apystovas, vedančias į savigarbą, ramybę ir asmeninius atsiekimus.

Sociologai tvirtina, kad pasibodėjimas ir neviltis jau pradeda ruošti Amerikos kultūrinį atgimimą. Daugelis miestų planuoja ir stato kultūrinius centrus. Tačiau dar sunku ką tikresnio apie tai pasakyti. Daugely vietų nedideli būreliai susimeta kartą į mėnesį ir aptaria jų perskaitytas įdomesnes knygas. Rimtas skaitymas reikalauja susikaupimo ir atsidėjimo, todėl jų nedaug, palyginus su televizijos žiūrovais. Suaugę amerikiečiai perskaito tik trečdalį to, ką perskaito anglai. Vienas iš trijų šimtų amerikiečių skaito rimtas knygas, pats savo pasirinkimu.

Vis trumpėjant darbo valandom ir atsirandant vis daugiau laisvalaikio, amerikiečiai turėtų būti orientuojami į kultūringesnį laiko praleidimą, kaip, pvz., į turizmą ar skaitymą.

Daugybė amerikiečių turi gražius namus ir nemaža turto. Jie gyvena civilizuotą, kuklų, prasmingą gyvenimą. Jie nėra įsisiurbę į tuos turtus, ir jie pripažįsta, kad tėra tik kuklus ryšys tarp turtų ir pasitenkinimo gyvenimu, išskyrus tai, kad turtas gali žmogų pagadinti. Tokia sumani ir ryžtinga tauta, kaip amerikiečiai, turėtų sugebėti išspręsti naujas problemas, susijusias su jų nuostabiai našiomis mašinomis, nepasiduodami jų prievartai ir iš eikvojimo nedarydami dorybės. Tada jie išmoks gyventi su savo perteklium ir nebeskurdins savo sielos beprotišku tų turtų gaudymu.

ADA KARVELYTĖ

GYVENIMAS MANO, TAI SAPNAS.

Gyvenimas mano, tai sapnas,
Sapnuotas alyvų pavėsy...
Gyvenimą savo mažytį,
Į liūdesį tavo sudėsiu...

Gyventi apsvaigus norėčiau,
Tavo žodžių kuždėjime...
Gyvenimas mano, tai paukščiai, —
Tai upių tekėjimas...

Gyvenimą savo mažytį,
Į liūdesį tavo sudėsiu...
Gyvenimas mano, tai sapnas,
Sapnuotas alyvų pavėsy...

LAIMA ŠVĖGŽDAITĖ

MOTULĖS RAUDA

Buvo jie trys,
Jau nėra nei vieno
Tik pilki šešėliai,
Suraityti iš plieno.

Ten trys kryžiai
Stovi ant kapo,
Ten trys broliai
Partizanais tapo.

Matos, kad pušys —
Suklaupusios meldžias,
O šaltas vėjas
Į langą vis beldžias.

Girdisi, kaip eglė
Palinkusi ošia,
Girdisi, kaip rauda
Motulė kapuose.

JANINA NARŪNĖ

PAVASARIS KAIME

Ak, kaip žalia,
Ak, kaip žalia, —
Šypsos kiekviena šakelė!
Ir krūtinėj mano
Tyras džiaugsmas kelias,
Kai pavasarėlis
Švyti žalias, žalias...

O. ŠABLAUSKIENĖ — ŠIMTMEČIO ROŽĖ

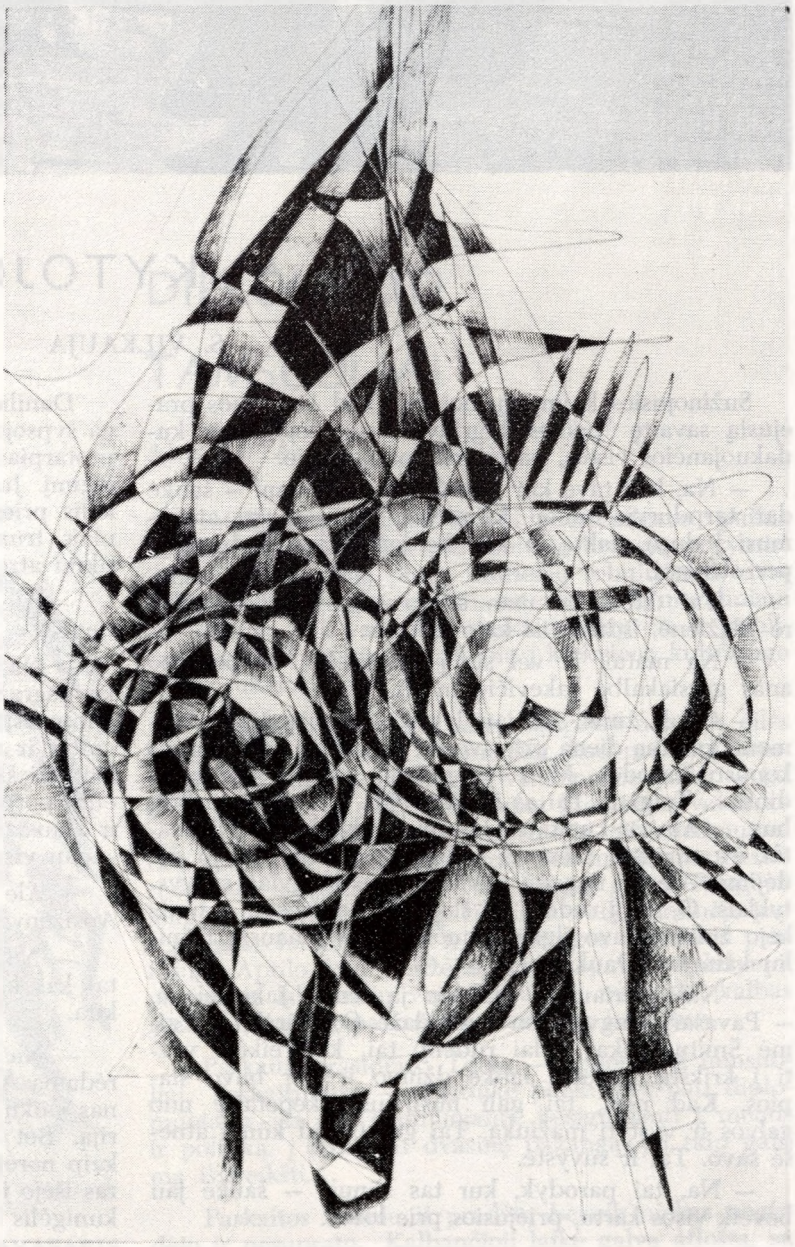

GĖLIŲ PARDAVĖJA

NUOTR. A. SUTKAUS

LANKYTOJOS

S. VILKAUJA

Sužinojusios kaimynų moterys, kad Daniliuos praėjusią savaitę "pečius sugriuvo", sugužėjo, kaip kudakuojančios vištos, pasižiūrėti naujagimio.

— Na, kad tave kur galas! Nė nežinojom! — šaukė dar tarpduryje senoji Klimienė, viena ranka atsirėmusi į durų staktą, o kita keldama savo šlubą koją per slenkstį.

— Tai dabar tu man šitaip sugalvok! — pridūrė Blažienė, išdžiūvusi kaip skiedra.

— Na matai! Ir vėl sūnų susigriebei! — perkirto anas garsiakalbė Jakevičių marti.

— O aš, žinai, tai jau lyg ką ir nujaučiau. Atsimeni, kai aną dieną prie tvoros paprašiau kelis daigus kopūstų rasodos. Man ten reikėjo galuose dar atsodinti... Taigi... Tai aš ir galvooju... Jau čia, turbūt, bus... Ale tai kur tau. Gal apie bulviakasį. O ji, matai, va, mojaus mėnesio vidury, pačiame vyšnių žydėjime. Ale tai ir gerai pavasarį. Bus lengviau su vystyklais. O, va, į rudenį tai šlapia ir nedžiūsta, — tauškėjo žinoma savo ilgais pamokslais artimiausia Danilių kaimynė Daukšienė.

— Naje geriau! — perkirto ją senoji Jakevičienė. — Pavasarį lengviau su vystyklais! O, žiūrėk, kai gimė Šmitų vaikas vėlai rudenį, tai, kai reikėjo vežti į krikštą, palutės lauke džiūvo ir dar buvo šlapios. Kad nori, tai gali nusirišusi skepetaitę nuo galvos ir vystyti mažiuką. Tai gerai, kad kūma atnešė savo. Tai ir suvystė.

— Na, tai parodyk, kur tas sūnus! — šaukė jau beveik visos kartu, priėjusios prie lovos.

Danilienė visa sušilusi, įraudusiais veidais, laiminga šypsojosi, klausydama savo kaimynių tauškėjimų ir protarpiais pasižiūrėdama į miegantį priegalvyje naujagimį. Jau trečia diena ji sėdėjo lovoje, atsirėmusi į kelis priegalvius. Ji buvo apsivilkusi naujais marškiniais, trumpom rankovėm ir apsiūtom mezginėliais. Ji tikrai atrodė, kaip jaunamartė.

— Ale tai gražus berniukas! — nustebo senoji Kairienė.

— Na, tai jau ir nušnekėjai! O kuris gi Danilų vaikų negražus? Visi juk gražūs. Tik pasižiūrėk į tą, va, gimnazistą. Ar negražus? Vyras kaip nulietas. O mergaitės ir visos gražios. Tokios ilgakasės, kad dar reikia paieškoti. Juk visos pavydi joms tų plauku, kai eina poromis, barstydamos gėles bažnyčioje. Juk visi ir klausia, kieno tos mergaitės tokiais ilgais plaukais? — jau visai rimtai postringavo Senkuvienė.

— Ale gerai, kad berniukas. Kas iš tų mergiščių! Apsiženys ir tiek, — pritarė viena.

— Naje! Ir aš sakau, kas iš tų mergiščių. Berniukas tai kas kita. Juk reikia Lietuvai kareivių, — pridūrė kita.

— Na jau šitas kiba bus kunigėlis, — šypsojosi žiūrėdama Akelienė, kuri labai norėjo, kad jos nors vienas vaikų eitų į gimnaziją, o paskui į kunigų seminariją. Bet ką tu jiems padarysi? Juodu padarė taip, kaip norėjo: vienas pradėjo dirbti kooperatyve, o antras išėjo į policininkus. Gyvena neblogai. Ale vis vien kunigėlis būtų buvę garbė visai giminei.

— O ką gali žinoti? Gal bus ne tik kunigas, bet ir Lietuvos prezidentas. O ką tu jam? Juk visi vaikai eina mokslus. Tai būtų džiaugsmo ir mums visiems. O, žiūrėk, va, Smetona prezidentas. Kas galėjo sakyti? O kai mažas buvo, tai kiaules ganė. Ūkis nedidelis — visi turėjo dirbti. O dabar matai!

— Taigi juk ir sako žmonės, kad kiaulių neganęs — ponu nebūsi, — pritarė Blažienė.

— O aš tai tau, va, čia biskį pyrago su razinkom atnešiau, — pamažu pasilenkusi pradėjo Klimienė. — Aną dieną marti iškepė tai ir sako, girdi, nunešk. Ką ji ten moteriškė guli po mažiuko. Na, žinoma, kad ir yra mergaičių, ale tai bene jos iškeps. Juk, žinai, gimnazijas lanko, o kitos dar mažiukės. Tai, va, čia imk.

Išvyniojusi gana didelį gabalą pyrago iš rankšluosčio, padėjo ant patalų, visai prie pat mažiuko kojų. O jis sau ramiai miegojo, įdėtas į priegalvį, suraukęs kaktą, suspaudęs lūputes ir atrodė, kad jis visai nenorėjo matyti savo naujų kaimynių.

— O vardelio dar neturi? — paklausė viena.

— Naje! O kokiu krikštysite? — pridūrė kita.

— Ne, dar neturime. Nežinom nė patys. Ale čia tai jau didesnių vaikų darbas. Jie jau pirmą dieną buvo susirūpinę, kokį vardelį jam išrinkti. Jau susidėję senus kalendorius, kantiškas, litanijas ir ieško.

— O ką didesnieji vaikai sako? — paklausė Blažienė.

— Nagi... Atrodo, kad nieko. Kiekvieną kartą prieina pasižiūrėti, ar miega. Didesnieji draudžia mažius, kad nerėkautų, nes gali pabudinti, — ramiai kalbėjo Danilienė.

— Naje, — tęsė Blažienė. — Dievas davė dantis — duos ir duonos.

— Na! Tai tokios tokelės! Kiba jau eisime namo? Taip ilgai užtrukome, — pradėjo beveik visos kartu lankytojos, o jaunoji Jakevičienė, raudonais kaip obuoliais veidais ir apskrita kaip kubilas, jau pas duris dar pridėjo:

— Ale tai gražus vaikas! Kaip burbuliukas! Kad jį kur šeškas!

Danilienė, dėkodama savo kaimynėms, kad nepamiršo jos aplankyti, išleisdama akimis jas palydėjo iki durų. Jai buvo smagu, kad jos atėjo pažiūrėti mažiuko. Ir tikrai jai atrodė, kad šitas sūnus iš visų vaikų mieliausias ir daugiausia globos reikalingas.

Išėjus lankytojoms, mažieji vaikai sulipo ant lovos ir visi žiūrėjo į savo naują brolį. O Danilienė mintimis meldėsi į Mariją, kad ji globotų ir šį josios, tik kelios dienos atėjusį į pasaulį, sūnų.

M. AMBROZAITIENĖ PAVASARIS

DIPLOMUOTI TAMSUOLIAI

ALĖ RŪTA

Inteligentų Klubas ir vėl suorganizavo puikią kultūrinę popietę. Tai mūsų miesto lietuvių požymis: išnaudoti kiekvieną progą tautiečių tobulinimui, dvasios pakėlimui, kultūrinimui, estetiniam ir moraliniam auklėjimui. Čia yra aibės paskaitininkų, čia ir publika, vpač toji rinktinė, atsiliepia į kiekvieną kultūringo vardo susirinkimą.

Ir šį kartą Parapijos salėj užsipildė net trys eilės kėdžių per abi puses. Prisimenant, kad paskaitų klauso tik išskirtinai kultūringoji visuomenės dalis, — tai buvo daug. Trys eilės. Tiek būna literatūros vakaruose, tiek pasaulėžiūrinių organizacijų susirinkimuose, tiek atsišaukia į Balfo kvietimą, tiek metiniame Bendruomenės susirinkime... Taigi gana gerai. Rengėjai lengvai atsikvėpė ir susigūžė pirmos eilės dešinėje pusėje, pakreipdami orios ir dėmesingos išvaizdos profilius. Aptilo koju čiužėjimas, kosėjimai, stabdymai pasieniais lakstančių vaikų; draugai nutraukė kalbas apie "junitus" ir paskutines atostogas kalnuose...

Paskaita prasidėjo. Tema — diplomuoti tamsuoliai. Paskaitininkė — nedidukė ponia, bet pati diplomuota ir vis dar studijuojanti, besigilinanti į menus ir politiką, į žmogaus dvasinę pažangą, jei taip galima išsireikšti...

Paskaitos turinio iš pradžių beveik niekas negirdėjo ir nesuprato. Kalbančioji laikė galvą atloštą, su

įmantria šukuosena, su bliksinčiais auskarais... Moterys niekaip negalėjo įspėti, ar jos plaukai pašviesinti, ar tai natūrali spalva, — gerai įpurkšti spindėjo auksu, ar nunokusių rugių lauko bangomis, kaip ūkininkas pagalvotų. Moterys kankinosi bespėliodamos, galvojo apie tokią pat šukuoseną sau; auskarus įtarė esant ne tikromis brangenybėmis, suknelė — "so-so", paskaitos metu galėjo būti ir su rankovėmis, skonio stoka...

Vyrai akimis gėrė kalbančios veidą, su skaidraus mėlynumo akimis, su pilnomis, sveikatą išreiškiančiomis, lūpomis... Paskui nežymiu žvilgsniu apglėbė apypilnės paskaitininkės biustą, su įdomiu, sunkiu vėriniu ant kaklo, nutįsusiu ligi pat gilaus suknelės įkirpimo, apėmė liemenį, aukštais kulniukais batuose pasistiebusias dailias kojas. Nieko sau....

— Jei aš būčiau jos vyras, į sceną neleisčiau... Kiekvienam pasigrožėti, geisti... — Šnibždėjo vienas rimčiausių klausytojų savo kaimynui.

Paskaitininkė savo mintis bėrė laisvai, malonaus tembro balsą pakeldama, tai nuleisdama. Kadangi skaitė iš rašto, tai nesijaudino, atrodė prityrusia kalbėtoja, semiančia mintis iš nedžiūstančių šaltinių... Gal tai buvo citatos iš knygų, gal paskolintos mintys iš įvairių kraštų mąstytojų; o gal tai jos pačios gyvenime rastos tiesos, išmąstytos ir temai pritaikytos. Kas galėjo žinoti?

Ir, kai visi atsigrožėjo paskaitininkės išore, dėmesys buvo labai sukauptas į jos žodžius; salė net spengė tyla, paskaitos žodžiai, apskriti ir aiškūs, nuskrido iki pat paskutinės, trečiosios, klausytojų eilės; net ir už pravirų durų alarmuojantieji prašaliečiai galėjo vieną, kitą žodį nugirsti. Užtat susidomėję pro duris įslinko dar pora klausytojų, kurie pritūpė paskutiniuose suoluose, kad kiekvienu momentu galėtų išeiti.

Paskaitos turinys apėmė auklėjimo išsirutuliojimą; suminėta Pestaloci, Montesori, Pečkauskaitės, Šalkauskio vardai, pereita prie moderniosios psichologijos, Freudo teorijų, paskui — prie Dewey auklėjimo sistemos ir prie mūsų bei vaikų lavinimosi amerikinėje visuomenės įtakoje. Čia, pragmatizmu persunktoje aplinkoje, europinės kilmės ateiviai, idealistinių pasaulėžiūrų šaknimis, turime išsilaikyti humanizmo aukštumoje, šviesti pavyzdžiu masėms. Skaidrėti patiems ir nuskaidrinti šio amžiaus moralinėmis pokario atrūgomis besidrumsčiančią visuomenę.

Paskaita, kaip korespondentai paskui aprašys, buvo gerai paruošta, aukšto lygio, išmąstyta ir labai inspiruojanti: tai didelės reikšmės įvykis ne tik Inteligentų Klubo, bet ir visos šio miesto kultūrinės veiklos istorijoje.

Pritaikomai paskaitos išvadai paryškinti, prelegentė užsiminė ir apie mūsų kaikuriuos inteligentus, kurie to vardo neverti. Diplomuoti, kiti net du kartu, bet dažnai gyvenime pasirodo neaptašytais: nemoka pagerbti moters, nesilaiko gražių manierų, užgaulūs politinėse diskusijose, nesivalda, net išsikolioja ir taip toliau. Prelegentė siūlė ir skatino pasirodyti net ir smulkmenose džentelmenais, gražia elgsena apreikšti savo vidinę kultūrą.

Po paskaitos visi labai plojo grakščiai nuo scenos nulipančiai kalbėtojai; plojimai vėl prapliupo, kai ji, prieš atsisėsdama į savo vietą pirmoje eilėje, dar du kartu linktelėjo ir šviesiai nusišypsojo.

Inteligentų Klubo pirmininkas pasidžiaugė išsamia paskaita, dėkojo atsilankiusiems ir paragino susirinkusius klausti prelegentės šia tema įdomių klausimų, įsitraukti į diskusijas, kadangi čia yra didžiausia susirinkimų prasmė ir praktinė nauda.

Susirinkusieji ilgai tylėjo. Juk ne juokas prasižioti prie tokių orių asmenų, po taip gilios minties paskaitos. Vieni nuleido galvas, kiti žvelgė pro langą, treti šnabždėjosi su kaimynu: esą daug čia būtų galima papildyti, paskaitininkę patikslinti, bet neverta prasidėt...

Staiga iškilo dvi rankos. Klubo pirmininkas net suprakaitavo, mėgindamas teisingai apsispręsti, kuriam pirma davus balsą; juk antrasis gali užsigaut, kaip ignoruojamas...

— Prašau. — Pagaliau pirmininkas mostelėjo galva į vyresnį amžiumi klausėją.

Šis sunkiai atsikėlė, išėjo prieš sceną ir, pradėjęs su "ponios ir ponai", ėmė kalbėti. —

Paskaitininkė pabarusi už dailių manierų nesilaikymą, už inteligentų ydas, kurių atsikratyti nepadėję ir diplomai. Bet, esą, pažvelgus į lietuvių tautos praeitį, galima pastebėti mūsų žmonių gilią kultūrą iš viso: aukštą moralę, vaišingumą, gražias tradicijas, žmoniškumą...

Salėje ėmė kilti rankos, bet paskaitos komentatorius dar nė nemanė savo žodžio baigti. Jis iškalbėjo beveik pusę to laiko, kiek buvo turėjusi prelegentė.

Klubo pirmininkas padėkojo už įnešta naują šviesą į paskaitos temą ir davė žodį tam prašytojui, kuris kėlė ranką pačioje pradžioje. Antrasis kalbėtojas tiktai klausė iš vietos: koks skirtumas tarp inteligentiškumo ir kultūringumo sąvokų. Į ši klausimą atsakyti buvo paprašyta prelegentė; ji atsakė beveik tokio pat ilgumo žodžiu, kaip buvo pati paskaita. Dar kilo salėje pora klausėjų rankų, bet Klubo pirmininkas matė, kad gale salės ant stalo jau sudėta užkandžiai ir pavilgai. Jis vėl pasidžiaugė nepaprastai gerai pavykusia kultūrine popiete ir ėmė dėkoti ūkinės Klubo susirinkimų dalies darbuotojams; išskaičiavo eilę pavardžiu, kurie pasirūpindavo lėšomis vaišėms, pristatydavo putojančio alaus, dešros ir duonos, sūrio ir kitokių priedų, "mūsų gyvybei palaikyti ir nuotaikai pakelti".

Vaišių metu, žinoma, draugų buvo sveikinama ir giriama paskaitininkė, buvo komentuojami, dar ir dar giriami jos žodžiai ir posakiai...

Pati ponia prelegentė kažkodėl buvo nekokios nuotaikos ir netrukus iš salės pranyko.

Aš esu toks galgonas, kuris viską stebiu ir kuriam likimas pakiša patogių aplinkybių stebėti.

Tą patį vakarą atsiradau lietuviškoje valgykloj, kur vakarieniavo ir mūsų garbinga prelegentė. Aš, žinoma, sėdėjau žemesniųjų kompanijoj, prie kito stalo. Bet mano lenktai ausiai pavyko nugirsti šviesiosios ponios žodžius:

— Įsivaizduokit, jis išminėjo visus alaus pirkėjus, sumuštinių darvtojas... Tarvtum, tai svarbiau už pačia paskaitą! O prelengentei... Na, kam už paskaitą dėkoti? Juk tai nesvarbu! Bet jis toks yra, — tas mūsu pirmininkas! Ir jo žmona — ne tokia jau šventuolė, kokia dedasi...

* *
*

VIRŠŪNIŲ RIMTIS

A. TAMOŠAITIENĖ

(Gobelenas)

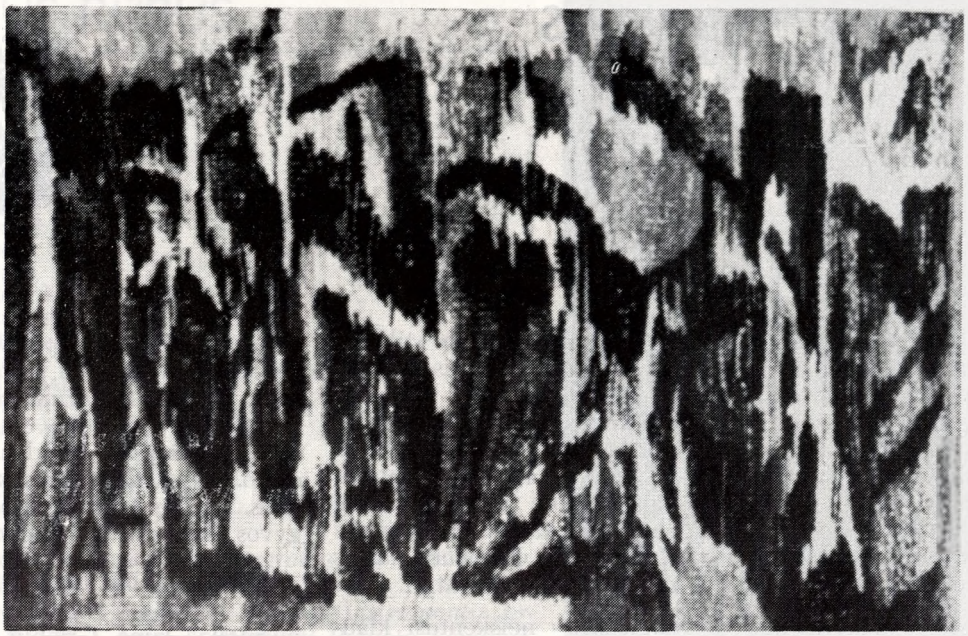

DANGUOLĖ SADŪNAITĖ

I.

Tu esi ta šviesa,
kuri pažadina mane
kas rytas — — —

Įaugau į tave.
(Tebūnie!)
Tarytum saulė
kad įauga į medį
pavasarį — — —

Žaliais lapais:
gintaro liepsnom —
(it žaidžiančių vaikų
rateliais)
jį apgaubdama — — —

II.

Kaip saulė, kad išaukština
medį,
tu mane išaukštinai.
Nors tavo šakos
ir nukryžiuoja.

D. MICKUTĖ-MITKIENĖ

Skiriu dail. A. Tamošaitienei

Auski, sese, margas juostas,
Vainikus ir kiklikėlius,
Kad jais visos pasipuoštų,
Ir žydėtų vis, kaip gėlės!

Tuose tūkstančiuose ratų,
Klumpakojų, malūnėlių,
Amūrėliai, aukas radę,
Širdin smeigia taiklią strėlę . . .

Akys mirksi. Kojos mina:
"Vis kalu, kalu per dieną
Tą žagrelę . . ." Niekas nežino,
Kad myliu ją tiktai vieną!

Auski, sese. Puikūs raštai
Į audimą glaudžiai gulas . . .
Iš ano, iš gimto krašto,
Tavo gijos, tavo siūlai. —

Atneštinis tavo kraitis,
Nesutrūko, neišdriko . . .
Meną Mylinčios Mergaitės
Svajose jis gyvas liko!

Vaizdai, drobės, kilimėliai,
Aisčių pasakom pabunda . . .
Nepakeistų remunėlės
Tau abstraktinė pagunda!

Auski, sese, drobes, juostas,
Vainikus ir kiklikėlius —
Tegu kaista sesių skruostai,
Tegu žydi jos, kaip gėlės!

• • •

SAPNAS

EMILIJA VYDIENĖ

Didelė kaimo virtuvė jau moderniško stiliaus: aukšta, erdvi, su dideliais į pietus žiūrinčiais langais. Stalas, suolai rūpestingai nušveisti, žiba baltumu. Grindys švariai išplautos. Saulės spinduliai įstrižai krisdami į langus meta ant stalo ir grindų išsitiesusius langų šešėlius. Valė šukuoja savo ilgus juodus plaukus. Jos veidas plaukų rėmuose atrodo mirtinai išbalęs. Akių vokai nuleisti. Jie kaip koks dangtis neleidžia man pažvelgti į jos sielą. Jau kuris laikas seku jos veidą, bet iš jo nieko negaliu išskaityti.

— Valyte, kur tu rengiesi? — neiškentusi klausiu. Ji tyli, nė vienas raumuo nesuvirpa jos veide, net nė akis nepakelia į mane.

Liūda pliuškinasi užgulus ant bliūdo. Iš nuleistų nuo pečių marškinių man aišku, kad ir ji kažkur ruošiasi. Paklausta — tyli. Matau ir kitus namiškius skubiai vaikštant po kambarius, rengiantis šventadieniniais rūbais ar kabinant kasdieninius. Viskas man sakyte sako, kad šiandien kažkokia didelė šventė. Viena tik aš nešinau kas per šventė ir kur jie visi rengiasi. Sėdžiu prie stalo galvą parėmusi rankomis ir nė nemanau ką nors veikti. Akimis seku juos besirengiančius, tai vieno, tai kito klausiu, bet jie taip užsiėmę savo darbu, kad, rodos, negirdi ir nė nepažiūrėję į manę daro savo. Man liūdna, neramu. Atsikeliu ir prieinu prie lango. Prieš mane jaunas didelis sodas, kuris supa gyvenamą namą pusračiu. Į pietų vakarus jis leidžiasi į pakalnėlę ir ten sodo pakraštyje matosi pro medžius didelis, švarus maudymosi prūdas. Prie jo ankštai prisiglaudęs teka laukų upelis. Jis patvinęs, o jo kraštai pilni neužmirštuolių. Netoli prūdo į namų pusę, matosi pievelė su berželių gojeliu.

Sode žaidžia saulės spinduliai. Šiandien jos veidą nedrumsčia joks debesėlis. Ji žėri plynoje erdvės jūroje. Jos karštas alsavimas sklinda bangelėmis, kurios mirga medžių lapuose, atšoksta nuo stiklinio vandens paviršiaus, skverbiasi vis silpnėdamos į tamsiausius užkampius mesdamos balzganus šešėlius. Visur tylu ir nepaprastai ramu, jokia medžio šaka nesujuda, joks paukštis nesugieda ir nepraskrenda, net nė bičių dūzgimo negirdžiu, nors langas ir pradaras, ir nematau ju čia pat po langais žydinčiose gėlėse. Kažkokia iškili, nepaprasta nuotaika gamtoje. Pajuntu karštį ir troškulį. Matau tarp berželių baltų kamienų ir žalių šakų blizgantį prūdo vandenį. Noriu bėgti ir pasinerti į jo vėsų glėbį ir palikti tam ramiam, vėsiam vandenyje savo nerimą. Noriu suraukšlėti jo plyną veidą bangomis, taškyti jas į smulkius, smulkius lašelius kurie pakiltų aukštai į žydrią mėlynę ir sušvistų vaivorykšte; tai būtų gražiausia vėliava šiai nepaprastai šventei. O ramiai ant prūdo kranto stovinti liekni aukšti beržai būtų vėliavnešiai. Jie laikytų ją aukštai iškėlę tvirtomis savo šakomis ir saugotų, kad niekas jos nesunaikintų ar išniekintų. Šiandien gi šventė. Kokia tai nepaprasta šventė. Visi jai ruošiasi, tik aš viena nežinau kokia šventė ir kur jie visi ruošiasi. Ta tyla ir nežinia mane dusina. Staiga pajuntu ir kambaryje mirtiną tylą, vienumą. Negirdžiu žmonių vaikščiojimo, vandens pliuškenimo nė durų bildesio. Pašokstu ir atsisuku. Virtuvėje nė vieno žmogaus. Skubu į kitus kambarius, ieškau, šaukiu — nė gyvos dvasios, visur niūri tyla.

— Jie turbūt išvažiavo... Paliko mane vieną toje kapų tyloje — švystelia mintis ir baimės šiurpulys nusmelkia kūną. Griebiu skarą ir bėgu į lauką.

Prie vartų stovi diližanas, o jame sėdi visa mūsų šeima. Tėvas laiko vadeles norinčių bėgti arklių. Matau, kad be brolių ir seserų ten sėdi ir mama. Ji sėdi nugara į mane ant paskutinės sėdynės drauge su Vale, vyriausia dukrele. Aš labai nustembu ir kartu nudžiungu pamačiusi mamą. Aš žinau, kad ji yra mirusi. Negaliu suprasti kaip ji čia atsirado. Bet tas nesvarbu. Manyje kyla didelis noras pamatyti motinos veidą ir važiuoti kartu su visais. Aš nenoriu likti čia viena, nenoriu... Bėgu iš visų jėgų, kad greičiau pasiekčiau diližaną ir spėčiau į jį įlipti kol jis nejuda. Drebu, kad tik tėvas nepaleistų norinčių bėgti arklių. Ir štai aš jau prie vežimo. Griebiu už jo krašto ir mėginu užšokti ant pakopėlės, bet tuo laiku tėvas paleidžia arklius, mano ranka nuslysta ir diližanas pradeda greitai tolti. Žinau, kad jo nepavysiu.

— Mama! Mama! Nepalikite manęs! — šaukiu pilnu skausmo ir sielvarto balsu tiesdama į juos rankas. — Aš nenoriu čia pasilikti viena nenoriu.

Tėvas, broliai ir seserys tarytum manęs nemato ir negirdi. Jie sėdi kaip sėdėję, tik motinos pečiai išsitiesia, ji sujuda ir veidu atsisuka į mane. Matau, kad ji nė kiek nepasikeitus, tik susirūpinus, sunerimus, lyg išsigandus dėl manęs. Ji tarytum svyruoja, nežino ką daryti, jos akys klajoja, bet greit apsisprendžia, nurimsta ir aš išgirstu jos mielą, švelnų balsą:

— Giedre, tu dar palauk! Aš kitą kartą atvažiuosiu tavęs pasiimti!

Tuo pat laiku diližanas išnyksta medžiais nusodinto kelio užsisukime. Netekusi vilties su jais išvykti, viena kapų tylos sodyboje bejėgiškai suklumpu prie vartų, kažkur krentu, suvirpu ir pabundu.

Švinta. Gretimoje lovoje ramiai miega sesuo Liūda, o kiek toliau Valė. Džiaugsmas užlieja mano krūtinę... Atsikeliu ir prieinu prie lango. Visur balta, balta. Sniego daugybė ne tik žemėje, bet ir medžiuose. O jaunos sodo obelys atrodo kaip moterys suėjusios į atlaidus su baltomis skaromis ir ramiai laukiančios patekančios saulės. Ir aš užsimečiau skarą ir laukiau su jomis patekančios saulės...

1932 m. sausio 13 d.

APIE TAUTINIUS RŪBUS

Paskutiniu laiku vis dažniau spaudoje pasirodo įvairūs ginčai dėl Lietuvoje sukurtų tautiniam ansambliui "Lietuva" kostiumų. Jų kūrėja yra jauna dailininkė Dalia Mataitienė, kuri nuo 1960 metų dirba įvairiuose Lietuvos teatruose dekoracijų ir kostiumų srityje. Šia proga norime perduoti pačios dailininkės pasisakymus apie savo kūrybą. (Perspausdinta dalis straipnio iš "Kultūros Barai" nr. 9 — 1967 m. — Gražina Aleksienė "Jieškant grynumo ir grožio").

"... Didelį poveikį D. Mataitienės kūrybai turėjo P. Rimšos ir L. Truikio darbai. Dailininkė žavisi stilizuotomis P. Rimšos skulptūromis, L. Truikio darbų dekoratyvumu ir muzikalumu. P. Rimšos skulptūrų poveikis jaučiamas. D. Mataitienės eskizuose kino filmui "Eglė"; muzikinio spektaklio apipavidalinimą ji neretai grindžia grafiškai besikeičiančių linijų išdėstymu.

D. Mataitienė ėjo teatro dekoratoriaus keliu ir kurdama kostiumus Valstybiniam liaudies dainų ir šokių ansambliui "Lietuva". Šis kelias, beje, nėra naujas. Laisvai improvizuodami lietuvių liaudies meno motyvais kostiumus teatro spektakliams praeityje kūrė dailininkai M. Dobužinskis (J. Karnavičiaus opera "Radvila Perkūnas"), A. Galdikas (J. Karnavičiaus opera "Gražina" ir V. Krėvės drama "Šarūnas"), L. Truikys (A. Rečiūno opera "Trys Talismanai"). Jų apipavidalintiems spektakliams būdingas originaliai stilizuotas, teatrališkai puošnus, nekasdieniškas drabužis, saviti spalvų deriniai.

D. Mataitienė kostiumus kūrė ansamblio programai, kuri, nors sudaryta iš atskirų lietuvių liaudies šokių, dainų, vis dėlto nebuvo etnografinio charakterio. Šiai programai dailininkė sukūrė apibendrintą, individualiai suvoktą lietuvių liaudies kostiumą.

— *"Lietuvos" ansamblio kostiumai, — sako D. Mataitienė, — buvo daugiau laisvos kūrybos vaisius. Tuomet savo fantazijai daviau visišką laisvę. Naudodamasi etnografine medžiaga, aš nesekiau ja. Sutinku, kad šiuose mano kostiumuose yra muzikinio spektaklio elementų, tam tikro operiškumo. Tačiau, norint suprasti, kodėl lietuvių liaudies kostiumą sprendžiau būtent taip, reikia ne tik matyti, bet ir girdėti ansamblio programą, jo, — sakyčiau, — akademiškai operinę dainavimo manierą, liaudies instrumentų orkestrą, atliekantį lietuvių kompozitorių originalias kompozicijas, teatralizuotą šokį.*

Tur būt, iki šiol nė vieno teatro dailininko darbas nėra sukėlęs tiek ginčų, tiek skirtingų nuomonių, kaip pastarasis. Lietuvių liaudies meno žinovus tiesiog apstulpino D. Mataitienės darbo laisvumas, įprastinių normų nepaisymas. Negalima nuneigti teisingų liaudies meno specialistų pastabų, bet negalima nuneigti ir dailininkės fantazijos bei talento. "Lietuvos" ansamblio įrašų knyga ir dienynai mirgėte mirga susižavėjimo įrašais.

D. Mataitienė, pradėdama kurti kostiumus Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto dainų ir šokių liaudies ansambliui, kritiškai pervertino ankstyvesnį savo darbą.

— *Aš niekada nepagalvojau, jog savo kūrybiniuose bandymuose negaliu suklysti. Tik mane labai stebina tai, jog mūsų ansambliuose ir apskritai mėgėjų kūryboje taip nevertinama originali mintis. Jos nematyti nei pačiose ansamblių programose, nei pasirenkant kostiumus. Kartojimas ir mėgdžiojimas pasidaro visiškai įteisintas ir be jokios savigarbos. Jeigu mano labai stilizuotų kostiumų "Lietuvos" ansambliui sprendime savaime prireikė siauručių prijuosčių ir siauru metalu papuoštų karūnų, tai tiesiog juokinga buvo festivalio metu stebėti, kaip nevykusiai pamėgdžiodami, vos ne visi kolektyvai pasipuošė siauromis prijuostėmis ir karūnomis, nieko bendra neturinčiomis su visu kostiumo sprendimu. Kurdama naujuosius kostiumų projektus Universiteto ansambliui, aš nuoširdžiai stengiausi surasti naujų detalių, spalvų, formų. Peržiūrėjusi daug istorinės-etnografinės medžiagos, susidariau tokį vaizdą: lietuviškam drabužiui būdingas iškilmingumas, santūrus puošnumas. Jis sunkus savo formomis ir dažnai spalvomis, žemę siekiantis, sunkaus vilnonio arba drobinio audimo sijonas, liemenėlė, prijuostė, ilgomis rankovėmis ir uždaru kaklu palaidinukės, nuometai, drobulės, skaros, sermėgos, — visa tai suteikia lietuvės rūbui monumentalumo, be-*

P. RIMŠA

DIENA IR NAKTIS (BRONZA) 1922

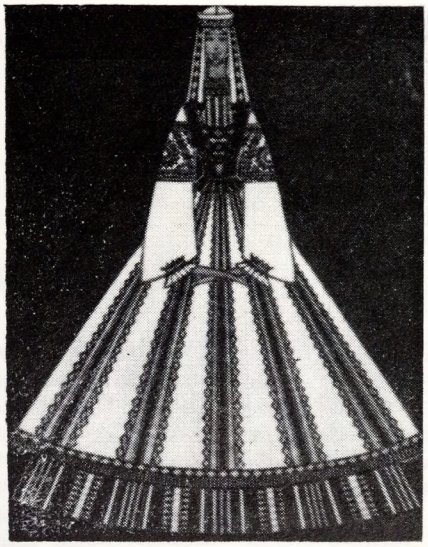

veik asketiško santūrumo. Todėl, manau, labai ir labai klysta choreografai, lietuviškų šokių techniką vystydami iki akrobatikos. Su ilgu sijonu tokių šokių neįmanoma pašokti. Savo šokių temperamentu kažkodėl besivydami pietiečius, prarandame labai savitą lietuviško šokio ir jo muzikos charakterį, vidinę vertę. Manau, kad artėjimas prie etnografinio grynumo visais atžvilgiais — tiek kuriant kostiumus, tiek sudarant pačią programą ir ieškant jos atlikimo charakterio, — yra ta puiki, neišsemiama perspektyvinė kryptis, kuria turėtų eiti mūsų liaudies ansambliai.

audiniams. Dailininkė vengė ryškių spalvų. Jų pustoniai primena balintų ir nebalintų lininių gijų atspalvių žaismą, pabrėžia ornamento subtilumą. Ritmiškas rašto geometrinio motyvo pasikartojimas, piešinio grafiškumas, išlaikyta atskirų dalių ir bendros motyvų kompozicijos proporcija suteikia kostiumui muzikalumo. Lietuvių liaudies menui būdingas baltos spalvos estetinių galimybių panaudojimas parodo dailininkės jautrumą ir skonį. Kostiumai pasižymi aiškiu, lengvai suvokiamu ritmu.

Spalvinė naujųjų Universiteto ansamblio kostiumo gama primena

— Labai nenorėčiau, kad naujieji mano kostiumai vėl taptų "mada". Universiteto ansamblio kostiumams sukomponavau plačias prijuostes ir perliniais karoliukais papuoštas karūnėles. Tenka su apmaudu laukti, kad labai greitai jas pamatysim ir visuose ansambliuose... Norėčiau, kad mano ieškojimai ar atradimai nebūtų priimami aklai, bet žadintų kūrybinę mintį.

Kai dėl manęs pačios — stengiuosi įsigilinti ir suvokti didžiulius liaudies išminties ir meno lobius, kritiškai vertinu kiekvieną savo darbą..."

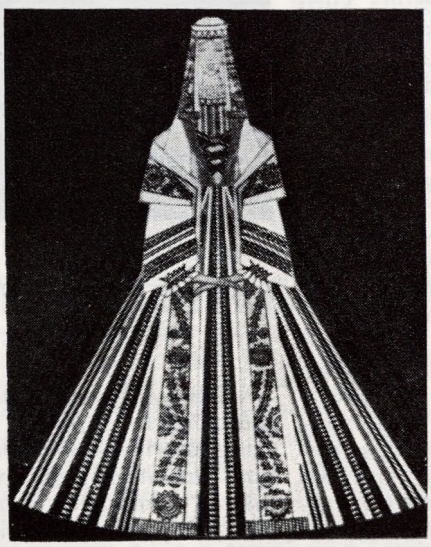

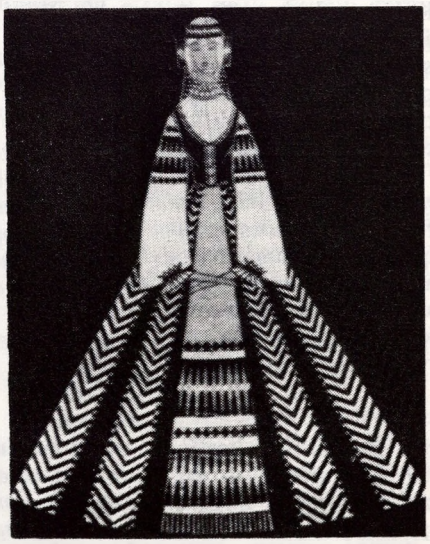

Kurdama kostiumus Universiteto ansambliui, dailininkė kūrybiškai panaudojo įvairius lietuvių liaudies meno elementus, ornamentus, spalvas. Spalviniu sprendimu naujieji kostiumai artimi lietuvių liaudies tuos laikus, kai linus ir vilnas kaimo audėjos dažė natūraliais dažais, pasigamindamos juos iš augalų žievių, lapų, šaknų, samanų, medžių žievės, panaudodamos pelkių, bei geležies rūdis.

Bendrai būtų galima pastebėti, kad turėtume daryti skirtumą tarp skirto scenai kostiumo ir eilinio tautinio rūbo.

Lietuvių tautiniai drabužiai dar reikalingi gilių studijų, kur kūrybiniai reikėtų artėti prie tikro etnografinio grynumo.

NEGATYVUS DIDMIESČIŲ POVEIKIS JAUNIMUI

PRANYS ALŠĖNAS

Sunkus, o labai sunkus, auklėjimas ir auklėjimasis, ypač brendimo metu, mūsajam jaunimui šio kontinento — Šiaurės Amerikos didmiesčiuose. Čia, galima sakyti, kiekvienoj vietoj, pradedant net savo namais, žiūrint įvairių, abejotinos ir netgi blogos vertės, televizijos filmų, baigiant kiekvienu gatvės kampeliu, jaunimo moralės ir doros smukimo pavojai, tarytum baisūs slibinai, tykoja juos pagauti ir grasina jų auklybai ir auklėjimuisi baisiais padariniais. Čia jiems, ypatingai brendimo laikotarpiu (tarp 13 — 20 metų amžiaus), šioje septynetos metų (ne dienų!) "savaitėje", gresia nureligėjimo pavojus, narkotikų vartojimo baisus įprotis, dorovės smukimas seksualinėj srityje, svetimo turto negerbimas arba net jo pasisavinimas ir t.t. ir t.t.

Bepigu lietuviam stėvams ir jų auginamam bei auklėjamam jaunimui buvo mūsų mažytėj, bet, galima sakyti, šventoj Lietuvėlėj, kur žmonių sąžiningumas, religingumas ir jų dorovė buvo pažymėtinai gražiam aukštyje. Tenai kiekvienas žemės ir gamtos kampelis, kiekvienas pakelėj pakrypęs kryžius su Rūpintojėlio ar kurio nors šventojo drožiniu, turėjo didelės auklėjamosios reikšmės mūsiškiam jaunimui. Juk neveltui mūsų literatūroj ar spausdintose atvirutėse tekdavo matyti suklupusią mažą mergytę prie pakelės kryžiaus, besimeldžiančią susiėmus rankutes ir atnešusią gėlytę kryžiui ir Dievuliui pagerbti, ypač tada, kai tekdavo prašyti Dievulį kokios nors pagalbos — tėveliui, mamytei ar broliui bei sesutei sveikatos ar ko nors panašaus...

Ir kas galėtų būti gražesnio pasaulyje, kaip suklupęs prie kryžiaus papėdės žmonijos gyvasis žiedas — jaunuolis ar jaunuolė?...

Lietuvoj mūsų jaunimas (bent dauguma) gyveno kaimuose, kur daug sodybinių ir pakelės medžių, daug gėlių, daug erdvės ir, pasakyčiau, daug liudijimo Dievo būvimo, kuris tą viską sutvėrė, patvarkė, išgražino. Ten, reikėtų pabrėžti, kiekviena vietelė alsuote alsavo tyriausio žmoniškumo jausmais.

Jeigu kurie mūsų jaunuoliai (su savo tėveliais) arba ir vieni (mokindamiesi gimnazijose), gyveno ir miestuose, ypač apskričių centrų būveinėse, ir tai — kokie gi didumu buvo mūsiškiai apskričių miestai? Tai irgi lyg didesni kaimai arba miesteliai, su po keleta tūkstančių gyventojų. Taigi, ten ir jaunimo auklėjimui pavojai buvo daug mažesni, negu šio žemyno milijoniniuose didmiesčiuose.

Žinoma, esama didelio skirtumo ir čia, šiuose kraštuose (Kanadoj, JAV), tarp miesto ir kaimo gyventojų ir jų gyvenimo, ypač jaunimo auklybos.

Štai, neseniai "The Globe and Mail" dienraštyje, Elizabeth Thompson patarimų skyriuje, skaitėme motinos šitokį nusiskundimą ir baimę dėl savųjų atžalų, persodintų iš kaimo į miesto aplinkumą, šiuo atveju — Torontan.

Esą, jų šeima, prieš trejetą metų, iš Nova Scotia persikėlusi Torontan, nes tenai jų tėvas, šeimos maitintojas, nebegalėjęs gauti darbo ir reikėję šeimai gyventi tik iš valdžios duodamos pašalpos.

Čia gi jos vyras gavęs gana neblogą darbą ir jų gyvenimo bei pragyvenimo aplinkybės visiškai pasikeitusios. Tačiau, deja, atsiradęs kitas, ir labai baisus, šeimai pavojus. Tai — didmiesčio itin bloga įtaka jų dviem paaugliam sūnums, kurių vienam 17, o kitam 15 metų. Jie beturį ir dvi jaunesnes dukteris, kurių viena 9, kita — 7 metų. Per tuos trejis metus, begyvenant Toronte, jų sūnūs, girdi, pasikeitę begaliniai daug. Pirmiau jie buvę tik ypatingai puikūs ir paprastučiai jaunuoliai, visur ir visada sutinką padėti ir pagelbėti ne tik tėvui, bet ir motinai įvairiausiuose ruošos darbuose. Jie buvę kultūringi ir mandagūs ne tik su savo tėvais, bet ir su mažosiomis sesutėmis bei aplinkos žmonėmis. Bet paskutiniaisiais metais jų elegsyje prisidarę ypatingai daug spragų. Jie pasidarę, kaip čia įprasta vadinti, nebe paprastais, gerų manierų, jaunuoliais, bet "smart aleckais". Kada, girdi, mes gyvenome tenai, Rytuose, jie dėvėdavo visokius drabužius, kokius tik mes išsigalėdavom jiems parūpinti. O čia, esą, jau kas kita: jie rūgoją ant motinos, kad ji negerai jiem baltinius suprosinanti, ant tėvo, kad pastarasis nesuspėja ar nepajėgia jiems naujų (dargi — siauriausių!) kelnių nupirkti ir pan.

Kaikurie jų draugai nepavydėtinos išvaizdos, nedraugiški, o panašūs jiems, esą, besistengią būti ir jų abu sūnūs. Tačiau, girdi, blogiausia, kad kasdien ir kasdien jai, kaip motinai, širdis drebanti, kad jos vaikai nepakliūtų į kokią nors bėdą (bad trouble). Su tais draugais jie galį pavogti motociklą ar automobilį ir patekti kalėjiman. Su tos "gengės" draugais jie, esą, susikalbą kažkokiais paslaptingais ženklais, švilpterėjimais, o kartą — ji girdėjusi net "cops" (atseit, policininkų) žodį minint...

Jos vyras — dirbąs ilgas valandas, kad užsidirbus ekstra pinigų šeimos pragyvenimui ir apsimokėjimui gana aukštos nuomos, todėl jis negalįs nei kiek laiko skirti vaikų auklėjimui ir jų priežiūrai. Praeitą savaitgalį, girdi, jis kalbėjęs į juos, bet toji kalba nieko gero nepasiekusi. Sūnūs, tiesiog, neatsakinėje į jo klausimus, geriau pasirinkę visišką tylą.

Jaunesnysis sūnus esąs kiek atviresnis su motina, bet, ypač paskutiniu laiku, juntama, jog ir jis pasidarė kažkokių paslapčių pilnas — nebe atviras motinai. Jie abu turį "part-time" darbus ir lanką gimnaziją, bet namuose neatlieką jokių pamokų ir, tenka tikėtis, kad nepereisią iš žemesnės į aukštesnę klasę. Vyresnysis sūnus, atrodo, jau besiruošiąs visiškai apleisti gimnaziją. Taigi, iš vaikų, kurie, ypač provincijoj gyvenant, buvę šeimos garbė ir pasididžiavimas, atrodo, ne kažin kas belieką.

Dabar, girdi, ji dažnai pagalvojanti: ar nereikėjo jiems, nors pusbadžiu gyvenant, pasilikti Nova Scotia provincijoj, nevykti į didmiestį, kur, ko gero, reikėsią prarasti sūnus, o gal (kiek vėliau) ir dukteris, kurie visi anksčiau buvę jų šeimos laimė ir džiaugsmas? Ji klausia, ar nereikėtų jiems grįžti atgal provincijon?...

Elizabeth Thompson atsako, jog grįžti atgal — gal ir nereikėtų, nes jau ir "to late". Ji siūlo jai, kaip motinai, o taip pat ir tėvui, ypač savaitgaliais, kiek galima dėti daugiau pastangų artėti su savo šeima, ypač sūnumis: kalbėti su jais, diskutuoti jų ateitį ir t.t. Ji tikisi, kad ir tokie paaugliai jau turį gerą supratimą apie gyvenimą ir tėvų rūpestį bei baimę jų ateitimi, supras, kiek galint įeis į jų padėtį ir padės išrišti tėvams šią sunkią ir komplikuotą padėtį. Žinoma, dar ji pataria susisiekti su Family Service Association of Metropolitan Toronto ir su jais padiskutuoti ta reikalą, bet tai, žinoma, jau kraštutinis atvejis. Šiaip gi — problema nelengva ir atsakytoja, atrodo, nepajėgė kokio nors stebuklingesnio recepto nurodyti.

Visi kartu mokomės švaros ir atsargaus elgesio su dūžtančiais daiktais. Am. Liet. Montessori D-jos Vaikų Namelių auklėtiniai. Nuotr. Vl. Juknevičiaus.

• MOTERYS PASAULYJE

Dail. Ona Šablauskienė-Jaugelytė, augo ir vidurinį mokslą baigė Kėdainiuose. 1937-39 m. studijavo filologiją V.D.U. humanitarinių mokslų fakultete Kaune. 1938 m. gilino prancūzų kalbos studijas Nancy universitete Prancūzijoj. Karo pasėkoj teko studijas nutraukti. 1944 m. atsidūrė Vokietijoj iš kur 1948 m. išvyko į Angliją. 1949 m. atvyko į Kanadą ir čia galutinai apsistojo Cite des Deux Montagnes prie Montrealio. Pastoviai su šeima įsikūrusi O. Šablauskienė ėmė domėtis ir studijuoti meną. 1955-57 lankė skulptūros klasę Montreal Museum of Fine Arts meno mokykloj. 1958-63 mokėsi L'Ecole des Beaux Arts de Montreal. Vėliau privačiai studijavo su prancūzų, vokiečių ir šveicarų meno mokyklų atstovais. O. Šablauskienė dažnai dalyvauja grupinėse kanadiečių parodose Montrealyje ir yra susilaukusi labai šiltų vietos meno kritikų įvertinimų spaudoje. Aktyviai dalyvauja ir Montrealio lietuvių parodose, aukoja savo kūrinių lietuviškom organizacijom.

J. Strimaitytė dirbo Turkijoje dvejus metus, kaip Peace Corps narė. Dėstė anglų kalbą vienoje kolegijoje.

Dail. A. Tamošaitienės kūrybos paroda vyko kovo ir balandžio mėn. Windsoro Unicersiteto centre. Buvo išstatyta 30 tapybos ir 15 audimo darbų.

Dail. V. Stančikaitės-Abraitienės kūrybos paroda įvyko Toronte, kurią globojo Ateitininkų tėvų komitetas. Paroda praėjo su dideliu pasisekimu.

Raimonda Apeikytė, gyvenanti Los Angeles, Calif., yra labai gabi muzikoje lietuvaitė. Šių metų balandžio mėn. ji baigia Immaculate Heart College Bachelor of Arts laipsniu ir žada siekti aukštesnio muzikinio išsilavinimo. Yra daug koncertavusi jau būdama gimnazijoj, Kolegijoj, privačiose muzikos popietėse ir per radiją. Š.m. vasario pabaigoje Raimonda puikiai pasirodė Immaculate Heart College Los Angeles, Calif., savo piano solo (tarp kitų pažangiųjų studentų jos pasirodymas buvo stipriausias).

Raimonda, būdama nuoširdi lietuvaite ir gerai pasiruošusi piano muzikos srity, nuolatos dalyvauja lietuvių iškiliuose parengimuose, akompanuodama žymiesiems mūsų vokalistams ir kartais solo išpildydama puikius muzikos kūrinius.

L. M. Klubo Čikagoje 50 metų minėjimo šventė Balzeko I. K. Muzėjuje iš k.: P. Lapinskienė, Masalskienė, Keller, A. Budrienė ir A. Mabel.

RAŠYTOJA O. B. AUDRONĖ IR LIETUVA — AMERIKIEČIUOSE

Š. m. vasario 2 d. rašytoja O. Balčiūnienė-Audronė buvo pristatyta ir pagerbta mėnesiniame katalikiškų Mokyklų bibliotekininkių susirinkime, Newark, N.J., Sacred Heart Mokykloje. Mokyklos vedėja, seselė, savo žodyje pageidavo, kad Audronės kūryba būtų išversta angliškai, paprašė supažindinti su vienu kitu eilėraščio turiniu. Apgailestavo, kad amerikietiškas pasaulis mažakalbis, palyginus su Europa.

Bibl. istorikės paprašyta eksponatų ir medžiagos apie save, jų spaudai, O. B. Audronė turėjo gerą progą, savo ruožtu, padėkoti už dėmesį, pakviesti į Lietuvos Jubiliejinės šventės iškilmes ir paprašyti, kad vietoj jos, būtų pristatyta ir parodyta jos gimtoji šalis — Lietuva.

Pasėkoje to, vasario mėn. dvi savaites, šios mokyklos bibliotekos didžiojoje vidaus vitrinoje (kur nuolatos būna įv. auklėjimo parodos), vyko Lietuvos paroda, atnešusi daug šiltų ir gražių atsiliepimų iš vietinių amerikiečių. Audronės knygas išsistatė ir 8 sk. seselė, savo skyriaus vitrinoje, pažymint, kad tai yra tokio tai mokinio mamos poezija lietuviškai.

Šioje mokykloje mokinasi bene tik 2 lietuviukai: Rytis Balčiūnas — "honor student" — 8 sk., ir kitas berniukas 2 skyriuje. Mokykla yra geriausiame Newarko rajone, nauja, moderni ir augšto lygio.

Parodai eksponatų mielai paskolino Vita Matusaitienė, Jadvyga Kregždienė, dr. Rožė Šomkaitė, rašytoja Kotryna Grigaitytė-Graudienė ir visus kitus drauge su savo knygomis ir jaunimo žurnalais — pridėjo pati O. Balčiūnienė, kuri ten dirba bibliotekininke. Paroda pavyko labai gražiai. Seselių atstovės dalyvavo Lietuvos Jubiliejinėje šventėje ir ja labai gėrėjosi.

Mokyklos News Letter ir Kronikose, kelis kartus tilpo žinios apie Lietuvą, Jubilejų ir O. Balčiūnienės-Audronės asmenį ir raštus.

Parodoje, be kitų vertingiausių eksponatų, pažymėtina Lietuvos Himnas, įaustas rankšluostyje, kurio savininkė rašytoja Kotryna Grigaitytė-Graudienė, o jo autorius, jos garbingas dėdė, dr. Vincas Kudirka.

G. Česaitė yra paskirta dėstyti prancūzų kalbą Utica College, New York'e. Ji yra baigusi Clark universitetą Worcesteryje. Taip pat studijavo Sorbonne Universitete Paryžiuje, turi Master laipsnį prancūzų kalbos ir pedagogikos.

E. Kepalaitė buvo pakviesta dalyvauti Academy of Fine Arts metinėje parodoje Pensilvonijoje. Skulptorė išstatė 4 skulptūras, kurių vieną įsigijo pats muziejus.

R. Sakalauskaitė, Muencheno universitete, V. Vokietijoje, gavo gamtos mokslo diplomą. Šiuo laiku ruošiasi dizertacijai. Taip pat yra aktyvi narė lietuviškose jaunimo organizacijose.

Akt. Aldona Eretaitė, kuri dirba Vokietijos teatruose, yra pasižymėjusi savo srityje. Ji yra pakviesta atvykti į JAV ir pravesti trečiosios tautinių šokių šventės programą.

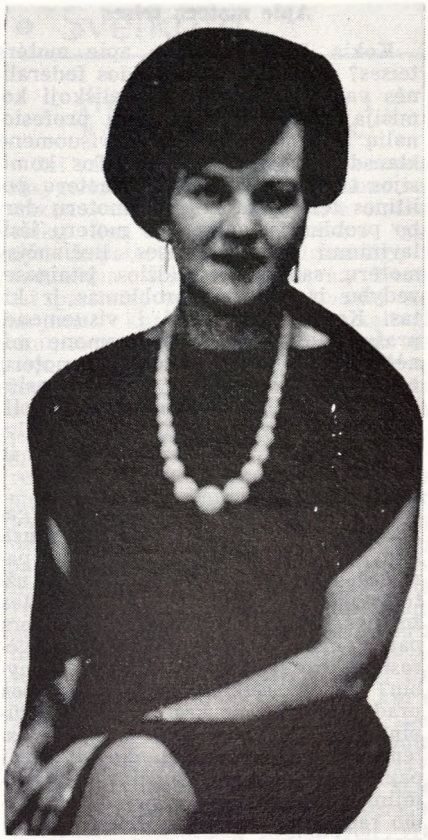

Ponia Galė Žilionienė, Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė, drauge ir veikli lietuvių moterų atstovė minimoje Taryboje, š. m. kovo mėn. 19—20 dienomis dalyvavo Valstybės Departamento (Washingtone) suruoštoje privatinių organizacijų atstovams apžvalginėje JAV užsienių politikos konferencijoje. Konferencijos metu ponia Žilionienė buvo iškėlusi įdomių klausimų liečiančių Lietuvos okupaciją.

Violeta Nešukaitytė, garsi sportininkė, laimėjo Kanados stalo teniso pirmenybes.

Balzeko L. K. Muziejuje Čikagoje pon'os dalyvavusios dail. Rato parodos atidaryme iš k.: S. Balzekienė, Ramonienė, O. Mackevičienė, L. Kairienė ir F. Zapolienė.

MERGAIČIŲ CHORAS DETROITE

1967 metų rudenį muz. Stasys Sližys suorganizavo mergaičių chorą, kuris jau pasirodė savo giedojimu per Kalėdas ir per Velykas Šv. Antano bažnyčioje. Gi gegužės mėn. 18 d. Lietuvių namuose bus tautinių dainų ir tautinių šokių vakaras. Mergaičių choro repertuare yra komp. Br. Budriūno, J. Bertulio, J. Gaižausko, M. Karkos kūriniai ir harmonizuotos liaudies dainos. Tautinių šokių grupė "Šilainė" išpildys keletą rečiau šokamų tautinių šokių. Tautinių šokių vadovė yra mokyt. Galina Gobienė, o mergaičių chorui vadovauja muz. Stasys Sližys.

Lietuvių Moterų Klūbų Federacijos ir Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Sąjungos šešiasdešimtmečio sukakties minėjime įvykusiame New Yorke dalis viešnių ir programos atlikėjų. Iš kairės į dešinę: M. Galdikienė (LKMOS pirmininkė), R. Budrienė, V. Leskaitienė (LMKF pirmininkė), Z. Šalnienė, A. Janočienė, A. Kazickienė, D. Augustinavičienė, H. Mošinskienė (viešnia iš Brazilijos), I. Zdanavičiūtė (pranešėja). Trūksta pranešėjų — E. Žilionytės ir Noreikaitės.

Elena Jurgėlaitė, Elenos ir Dr. Kosto Jurgėlos, Amerikos Balso lietuvių skyriaus viršininko duktė, studijuoja dainavimą Maryland Universitete. Š. m. kovo mėn. 20 d. kai Baltuose Rūmuose lankėsi Paragvajaus prezidentas Alfred Stroessner, jo garbei suruoštame priėmime solo partiją su Marylando U-to pagarsėjusiu "Madrigal" chorų, nuotaikingai padainavo jauna dainininkė Elena Jurgėlaitė.

Rūta Vertalkytė, 9 metų amžiaus, rašytojos J. Narūnės - Narutavičienės anūkė, yra pavyzdinga lietuvaitė. Ji taip pat turi meniškų gabumų ir iš jūros augalų sudaro gražius paveikslėlius.

Washingtono šeštadieninės Lituanistinės mokyklos mokiniai, kovo mėn. 4 d. 1968 m., Lietuvos globėjo Šv. Kazimiero dienoje pasirodė WMAL televizijoje Claire & Coco vaikų programoje. Daiva Puzinauskaitė gitarai pritariant gražiai padainavo "Šaltyšių" ir "Tėviškėlę", 14 vaikų pasipuošusių tautiniais drabužiais pašoko "Kalvelį" ir "Mikitą". Pasikalbėjimų forma, mokyklos vedėja Rūta Penkiūnienė paaiškino Miss Claire apie Šv. Kazimierą, Lietuvą, padainuotas dainas, pašoktus šokius ir Baltijos jūros bangų išmetamus gintarus, kuriais buvo pasipuošusios programos dalyvės. Š.m. balandžio mėn. 12 d. Didįjį penktadienį, lituanistinės mokyklos mokiniai atliko Velykų šventėms pritaikintą programą WMAL-TV, kanalas 7.

Nuotraukoje su programos vedėja **Miss Claire,** mokyklos vedėja **Rūta Penkiūnienė,** su gitara **Daiva Puzinauskaitė** ir šuniukas Coco.

Apie moterų teises

Kokia Jūsų nuomonė apie moters teises? Šiuo sakiniu Kanados federalinės valdžios sudaryta Karališkoji komisija, susidedanti iš šešių profesionalių moterų, kreipėsi į visuomenę klausdama jos nuomonės. Tos komisijos tikslas — studijuoti moterų politines teises, ištekėjusių moterų darbo problemas, galimybes moterų išsilavinimui pakelti, teises, liečiančias moterų samdymą valdžios įstaigose, vedybų ir skyrybų problemas ir kitas. Komisija kreipėsi į visuomenę, prašydama rašyti savo nuomonę minėtais klausimais. Remdamasi moterų pageidavimais, ji tieks valdžiai pasiūlymus, tikslu padėti moteriai tapti pilnutine asmenybe, ir sudaryti jai sąlygas būti kuonaudingiausia šeimai ir visuomenei.

Komisija prašo moteris ir jų organizacijas pasisakyti sekančiais klausimais: Kaip moteris supranta savo pareigas visuomenėj? Ar visuomenė užtenkamai gerai paruošia mergaites žmonos ir motinos, dirbančios moters pareigoms? Ar moteris reikalinga geresnių profesinio paruošimo galimybių? Ar jai reikia daugiau pagalbos pradėjus dirbti ir kas turėtų tuo rūpintis: valdžia, pramonė, švietimo sistema? Ar moterys užtenkamai gerai painformuotos apie valdžios "perauklėjimo" planus? Ar suaugusių švietimo radio programos girdimos patogiu moteriai laiku? Kokia moters rolė politikoj? Ar yra profesijų, diskriminuojančių moterį? Kokį moters vaizdą duoda radio ir televizija ir ar moterys patenkintos tuo savo paveikslu? Komisija prašo visuomenę pasisakyti šiais ir kitais moteris liečiančiais klausimais. Jos adresas:

Royal Commission on
The Status of Women in Canada
P. O. Box 2520, Station "D"
Ottawa, Ontario, Canada

PLATINKITE

IR

SKAITYKITE

"MOTERĮ"

ATKREIPKITE DĖMESĮ Į KAPRIZINGUS VAIKUS.

Jei vaiko liga prasideda sloga, kosuliu, gerklės skausmu ar virškinimo sutrikimu, tai tėvai dažniausiai kreipiasi vaikų ligų gydytoją. Patiems "gydyti" nepatartina, nes prailgina ligą ir apsunkina diagnozės nustatymą. Neretai pasitaiko nervų — psichiniai susirgimai, kurie nemažiau reikalingi skubios gydytojo specialisto, šiuo atveju psicho-neurologo, pagalbos, deja, tėvai tuo mažai rūpinasi ar kreipia dėmesio į vaiko nervinius užsispyrimus — kaprizus. Kai pastebimi pirmieji ligos simptomai: nesukalbamumas, bereikalingas užsispyrimas, atsilikimas moksle, nesugyvenimas su draugais ir panašiai, tėvai, vietoje, kad atkreiptų dėmesį, griebiasi diržo ir panašių bausmių, o retai ieško pagalbos pas nervų specialistą. Dažniausia kaltė yra suverčiama blogai aplinkai, draugams ir t.t. Tokiu atveju neklausoma ir šeimos gydytojų patarimų, pasiteisinant, kad vaikas yra sveikas, tik gal kiek pavargęs, nervingas. Jei kurie susipratę tėvai nueina pas nervų specialistą, tai tik slaptai, kad nesužinotų kaimynai ir pažįstami. Galima pasakyti, kad visuomenės kultūros lygis šiuo atveju yra labai žemas, nes ir psichonerviniai sutrikimai dažniausiai yra traktuojami, kaip žeminantieji žmogaus garbę. Toks nekreipimas dėmesio į ligos pradžią ją tik prailgina, nejučiomis liga pradeda neigiamai veikti žmogaus gyvybinį centrą, būtent, centrinę nervų sistemą galvos smegenyse. Pav., jei karščiuojantis vaikas yra mieguistas arba nustoja sąmonės, reiškia, kad jaudinama centrinė nervų sistema į kurią pakliuvusios bacilos ar jų toksinai, kurie iššaukia jaudinimą. Centrinė nervų sistema yra jautrus barometras, kuris reaguoja į pasikeitimus visuose organuose, kaip ir pav. alkano, nereguliariai maitinamo kūdikio riksmas yra pasekmė jaudinimo centrinės nervų sistemos. Reikia tėvams įsisavinti, kad bet koks vaiko susirgimas gali iššaukti įvairius pakeitimus c. nervinėje sistemoje ir panašiai, kaip ir aklos žarnos uždegimo atveju kiekviena užtęsta valanda gali turėti sprendžiamos reikšmės. Taip ir nervų ligų susirgimuose greitas išgijimas priklauso nuo skubios specialisto pagalbos. eBt nevisada reikia tikėtis, kad vienas apsilankymas pas specialistą gydytoją padės išspresti visas psichines, nervines ir auklėjimo problemas. Pagal statistinius davinius apskaičiuota, kad paskutiniu laiku smarkiai padidėjo įvairūs nerviniai susirgimai. Tai aiškinama, kad padidėjo gyvenimo tempas, perdideli reikalavimai mokykloje ir namuose, tėvų persidirbimas, amžinas skubėjimas ir t.t. Visa tai priveda nervuota vaiką prie psichinės lygsvaros sutrikimo ir bendro organizmo išsekimo. Prie to dar reikia pridėti trukdymą pakankamo poilsio ir ramybės. Taigi reikia stengtis sudaryti tinkamą gyvenimo aplinką, pašalinti priežastis privedančias prie nervičkų susirgimų, o pastebėjus pirmuosius nervinius sutrikimus kreiptis pas specialistą gydytoją. (dr. E. N.)

Daržovių nauda žmogaus organizmui yra sekanti: daržovės skatina ir palaiko virškinimą, sužadina apetitą, padidina skilvio sekreciją, seilių liaukų, kepenų virškinimą sulčių gaminimą ir cheminį medžiagų apdirbimą.

Daržovių celiuliozė skatina cholesterino pasiskirstymą organizme. Prie arteriosklerozės ir padidinto kraujo spaudimo patartina naudot daržoves turinčias daug celiuliozės, būtent: kopūstus, agurkus, morkas, žalius žirniukus ir t.t.. Prie uždegiminių virškinimo trakto procesų patartinos daržovės, turinčios mažesnį kiekį celiuliozės, būtent: salotos, pomidorai, bulvės, įvairios sunkos ir t.t.

Pektininės medžiagos, kurių daug yra augaluose (pektinas yra augalo rišamoji medžiaga), randasi cukriniuose runkeliuose, citrinos žievėje, džiovintų obuolių išspaudose ir t.t. Pektinas sugeria nereikalingus skysčius, toksinus, bakterijas ir pašalina iš virškinamojo trakto. Česnakas, svogūnas ir ridikas turi antimikrobinį veikimą. Daugumas daržovių, kaip: bulvės, pupelės, žirniai, špinatai, petražolės, ridikai, baklažanai, arbūzai ir t.t. padeda organizmui atsipalaiduoti nuo nereikalingų skysčių.

PRISILIETIMŲ REIKŠMĖ GYVENIME

J. GOBIS

Senovės Egipto dvasininkai, kurie buvo ir gydytojais, skaudančias kūno vietas gydė rankos palietimu. Ir Evangelijoje yra epizodų, kada Kristus ne vien žodžiu, bet ir palietimu gydė ligonius; kaikurie ligoniai pasveiko prisilietę Jo drabužių.

Tad kyla klausimas, kodėl šis gydymo būdas yra užmirštas, ignoruojamas ne tik gydymo, bet ir jausmų, emocijų srityje, nors karts nuo karto yra panaudojamas. Kai dėl gydymo palietimu tai kiekvienam gydytojui žinoma, jog kito asmens palietimas mažina skausmo jautimą, ir kiekviena motina tai žino iš savo patyrimo su vaikais, kuriems užgauta ranka ar koja ima mažiau skaudėti, kai ją paliečia mylinčios mamos ranka.

Kaikuriuose Tolimųjų Rytų kraštuose palietimas dar ir šiuo metu vartojamas kaip vienas iš gydymo metodų, ypač malšinant skausmus. Tik reikia įsidėmėti, kad prisilietimas tėra efektyvus, kai pacientas į paliečiantį asmenį žiūri kaip į draugą, ar jį mylintį asmenį. Nekenčiančio ar abejingo, šalto žmogaus prisilietimas pacientui skausmo nemažina. "Tik meilė suka universą", pasakė Dante, o dr. Smiley Blanton priduria: "Ir visas gyvenimas nukenčia, jei mes neįstengiame dorai meilės pavartoti" (plg. jo kn. "Love or Perish" Simon & Shuster leid. 1956 m. 42 pusl.); "Žmonija kaip visuma jaučia reikalą susijungti su mylimu objektu" (ibid. 208 p.), ir "Jei gyvenimo esmė yra meilė, tad meilės esmė yra vienybė, tad joks žmogus negali patirti meilės, jei neturi jokio objekto arti savęs, su kuriuo jis galėtų susijungti" (202 pusl.).

Dr. Sm. Blanton, iškilus JAV neurologas, pasirėmęs savo ilgamečiu patyrimu, teigia, kad vienas iš mūsų kasdieninių vargų ir taip pat daug aštrėjančių visuomeninių problemų eina iš to, jog modernizmas atmetė "palietimo kultūrą". Jis sako, kad kasdien į jo kliniką ateina pacientų, kuriems skauda tai, kad "jis" ar "ji" pasidarė visai abejingas(a) "jai" ar "jam", arba tėvai skundžiasi, kad jie praradę dvasinį kontaktą su savo vaikais. Neurologo pacientams patiekiami klausimai kartais skamba keistai, pav., "Kai tamsta paskutinį kartą buvai su savo žmona išėjęs pasivaikščioti, ar ėjote susikabinę rankomis, kaip tatai buvo įprasta susižadėjimo metu, prieš vedybas?" "Ar laisvai žaizdami su savo vaikais voliojatės, roplojate ant grindų?" "Ar karts nuo karto vakarais dalyvaujate žaidimuose su vaikais, pav., žaidžiate ping-pongą?" Šitokiais klausimais gydytojas nori sužinoti, kiek laiko praėjo nuo to momento, kai pacientas neteko dvasinio kontakto su savo artimaisiais. Dr. Sm. Blanton'o nuomone, suprantamiausia kalba žmonių santykiuose yra prisilietimas, kuris turi savo specifinę "kalbą". Kartais užtenka mažo palietimo pirštais; ir — artimo asmens nuotaika pasidaro giedresnė. Kai tėvas paliečia, paglosto sūnelio plaukus, šis pastarasis tatai jaučia, kaip prisilietimo gestą ir užtikrinimą, kad jį tėvas myli ir yra jam artimas. Kai vyras, paduodamas savo žmonai paltą, bent sekundei padeda savo ranką ant jos pečių, tai toks gestas gali jai turėti gilios meilės išraiškos pajautimą. Ir rankos paspaudimas reiškia jei ne meilę, tai bent draugiškumą, simpatiją.

Dr. Sm. Blanten'o manymu, didžiausias mūsų gestų varžytojas ir kontrolierius, be falšyvos gėdos, yra moderniška higiena, kurios principai taip ilgai buvo žmogui įtaigojami, jog ėmė rimtai bijoti kiekvieno kaimyno ir artimo draugo kontakto su juo, kad kartais neužsikrėstų kokia liga. "Kai žiūriu į naujagimius, rodomus man pro stiklą dezinfekuotame narve, ar nešiojamus slaugių su gazinėmis kaukėmis, manyje kyla maištas. Velyčiau matyt tuos kūdikius ant motinos rankų, lopšyje ar jautrių tėvų apkabintyje. Perdaug pažinau vaikų su ne-

mylimumo kompleksu, kurs kyla iš to, jog niekas nedrįso jų paliesti", sako prof. dr Blanton. "Niekas nėra vienišesnis už asmenį, kurs jaučiasi esąs iš visuomenės izoliuotas, nemylimas, nepageidaujamas be kontakto su betkokia gyva jėga danguje ir žemėje" (ibid. 207 p.).

Fiziškas, kūniškas artimumas — paglostymas, paglamonėjimas, prisilietimas — tai sugyvenimo elementai, kurių mes neturime gailėtis mūsų artimiesiems, nes kitaip mes jiems sukelsime vienišumo, dvasinio izoliavimo jausmą. Iš visų žmogiškų jausmų gal sunkiausias, destruktyviausias bus vienišumo jausmas, kai žmogus jaučiasi vienišas pasaulyje. Šito vienišumo jautimą mažina šventas gyvenimas, meilė Dievui ir taip pat mokytumas ir mokslo darbas. Ramsey Mac Donald sako, kad "to be educated means a certain subtle quality which enables one to be calm in adversity, happy to be alone"... Ramybė nesėkmėj ir laimė būti vienam, vienišam...

Net kiekvienas vaiko sudraudimas, nubaudimas turi baigtis pabučiavimu, apkabinimu, paglostymu. Tatai turės geresnį pedagoginį rezultatą, negu teisingas papeikimas, pasmerkimas.

Taip pat ir mokykloje vaikas susiduria su šalta, kieta auklėjimo sistema. Nuoširdus santykiavimas mokytojo su mokiniu, šio pastarojo galvos paglostymas net ir tada, kai jis nėra paklusnumo idealas — yra vienintelis metodas, kuris atskleidžia mokinio širdį mokytojui. Tas pats metodas turi veikti ir vaikų darželyje. Maži vaikai labiau vertina suaugusiųjų meilę jiems, nori būti visų mylimi. O jei jie pajunta, kad jų niekas nemyli, tai jau yra jiems dvasinė nelaimė.

Dr. Blanton'o patyrimus ir patarimus reikia turėti galvoje ir jais vadovautis, nes jie yra paprasti ir ramybe teikiantys, o dvasinė ramybė yra labai reikšminga mūsų psichinei pusiausvyrai ir giedrai nuotaikai, giedrai atmosferai mūsų namų židinyje išlaikyti.

• Etiketas

KĄ DARYTI SU VAIKAIS KAI ATEINA SVEČIAI?

Ne vieną kartą tėvai net atsisako ruošti priėmimus, kviestis daugiau svečių, kai šeimoje auga keli mažamečiai vaikučiai.

Jiems aplink bėgiojant ir viską augštyn kojom verčiant yra gan sunku pasiruošti. Sunku išlaikyti švariai išvalytą butą, sunku atsidėti paruošimui sudėtingesnio maisto, net ant stalo padėti indai ir gėlės vienu akimirksniu gali atsidurti po stalu kartu su visa staltiese.

Bekovodama su vaikais šeimininkė, atėjus svečiams būva išsisėmusi, o vaikai irzlūs ir pikti. Ir jie tik ir džiaugiasi, kad dabar mamos dėmesys nukreiptas į svečius — jie su dar didesne energija ima siautėti. Šeimininkė gi norėdama sudaryti svečiams malonia ir jaukią atmosferą turi būti nelabai miela ir švelni mama.

Taigi po vieno-antro tokio patyrimo tėvai nusprendžia nekviesti svečių bent tol, kol jų vaikai paaugs. Bet dažnai atsitinka, kad taip susidėsto socialiniai santykiai, jog atsiranda būtinas reikalas ir vėl, ir vėl priimti svečius.

Ką daryti?

Nebloga mintis pasikviesti ar pasisamdyti kokią nors moterį ar mergaitę, kuri praleistų tą dieną su vaikais. Su jais žaistų, juos pavalgydintų, nupraustų ir paguldytų.

Bet kai svečiai kviečiami ne kokia nors ypatinga proga, kai ateina tik būrelis draugų ar gerai pažįstamų, tada, vieton kovojus su vaikų išdaigomis, verta pabandyt ir juos pasisodinti prie stalo kartu su svečiais. Dažnai tokiu atveju vaikai jaučiasis esą neišskirti ir ne tiek stengsis atkreipti į save svečių dėmesį. Tiesa, jie dar permaži ir nemoka gražiai valgyti, bet tai nedidelė bėda — mūsų draugai tuo nesistebės. O vaikai, kiek ilgiau pasėdėję prie stalo, bus laimingi ir patenkinti, kai jiems bus leista atsikelti, ir su malonumu bėgs žaisti vieni sau. Ir po vieno-antro tokio priverstino buvimo kartu su suaugusiais, vaikai paprastai būva daugiau linkę būti atskirai ir nesimaišyti suaugusiųjų priėmimuose.

Bet turint daugiau patyrimo galima taip susitvarkyti, kad būtum maloni šeimininkė svečiams ir švelni motina savo vaikams. Pirmiausia reikia apgalvotai nustatyti svečių atvykimo laiką, kad svečiai atvyktų tada, kai vaikai ramiai, be skubėjimo pavalgydinti ir kai jie jau gerai išsidūkę-prisižaidę. Kambarių sutvarkymą, ypač maisto gaminimą, labai tiksliai susiplanuoti ir viską, ką tik galima, pasidaryti išanksto. Jei virimą-kepimą pabaigsime pakankamai anksti — turėsime laiko be skubėjimo nusiprausti, persirengti ir ramiai pabūti su vaikais, kurie nejausdami mamos įtampos, ir patys bus ramesni.

Taip pat neblogai yra leisti vaikams padėti pasiruošti — jiems, paprastai, tai labai patinka, ir kartais reikia net stebėtis kiek jie, toki mažyčiai, sugeba.

Be to su jais reikia gerai išsikalbėti. Jiems dar kartą priminti, kad jie būtų mandagūs, kai svečiai ateis, paaiškinti, kad kaip kad mama neateina žaisti ir ilgai būti su jų svečiais-vaikais, taip ir jie neturi įkyrėti ir ilgai būti su mamos svečiais; tvirtai ir aiškiai pasakyti kaip ilgai jie galės būti kartu. Galima net susitarti kokį nors ženklą, kurį mamai davus, jie turės išeiti — tada greičiausia bus išvengta ožiavimosi ir užsispyrusio "as nenoliu".

Jeigu dar jiems nelaikas gulti kai jie išeina, reiktų jiems duoti kokį nors kad ir pigų, bet naują žaislą ar žaidimą.

Būsime patenkintos, kai ir mūsų svečiams ir mūsų vaikams svečiavimosi laikas bus praėjęs maloniai, ir kai vaikai negalvos, kad svečiai mums svarbesni už juos — mūsų vaikučius.

Z. Dgv.

Kultūrinė moterų popietė, surengta Kat. Moterų Draugijos Prisikėlimo parapijos skyriaus, įvyko kovo 10-tą dieną, dalyvaujant gausiam narių ir viešnių skaičiui. Popietės programoje buvo diskutuojama tema "Moters moralinė atsakomybė šeimoje". Prelegentais pakviesti Tėvas Placidas, dr. O. Gustainienė, I. Kairienė, moderatore A. Sungailienė.

I. Kairienė nagrinėjo moters atsakomybę prieš vyrą ir vaikus. Išnagrinėjusi moters laimėjimus 10-20 amžiaus bėgyje, ji priėjo išvados, kad moteris pasirodė lygi vyrui savo gabumais, inteligentiškumu, kūrybingumu. Moters įsigytos teisės uždėjo jai pareigas išlaikyti darną šeimoje. Ji turinti nuteikti vyrą taip, kad jis priimtų ją kaip sau lygų asmenį. Jai tenka atsakomybė už namus ir vaikų auklėjimą. Juos reikia išauklėti ne egoistais, bet žmonėmis.

Dr. O. Gustainienė nagrinėjo moters problemas iš moralinės ir medicininės pusės. Tiksliesiems mokslams pažengus į priekį, iškyla eilė problemų, prie kurių reikia stabtelti, bijant neprasižengti su moralės nustatytais dėsniais. Atsiradus eilei priemonių gimimams kontroliuoti, šeimos planavimas plačiai praktikuojamas. Kokios gi tos kontrolės pasėkos? Kaip priemonių naudojimas atsiliepia sveikatai? Kuo moteris vadovaujasi planuodama šeimą? Prelegentė pabrėžė lietuvės moters pareigą išauklėti šeimą, išlaikyti tautos tęstinumą, tačiau moteris turi teisę apsispręsti, kiek ji nori turėti šeimos, nes kitaip ji gali tapti irzli, palinkti į depresiją, o irzlumas, nuolatiniai skundai — tai šeimos vėžys. Kiekvienas individas turi teisę laisvai apsispręsti, o jo gyvenimas bus vertinamas pagal tai, kiek laisva valia aukos padaryta.

Tėvas Placidas pareiškė, kad kalbant apie moters moralinę atsakomybę negalima neliesti religijos, nes norint kalbėti apie žmogaus moralę, tenka kalbėti apie žmogaus ryšį su Dievu. Krikščioniškoji moralė remiasi Kristaus nustatytomis normomis, kurių reikia laikytis. Iš čia kyla moralinė atsakomybė. Krikščioniškas apsisprendimas tad nėra svarstomas individualiai, bet Dievo duotų nurodymų šviesoje, kurie yra duoti ne žmogui apsunkinti, bet palenkti ir pakreipti taip, kad būtų garantuota šiapusė ir anapusė laimė. Dievo nustatyti dėsniai lieka tie patys, bet jų pritaikymas gali keistis. Toje šviesoje Vatikanas šiandien kalba apie Dievo duotų nurodymų progresą ir evoliuciją. Šalia Dievo nustatytų Įstatymų stovi kitas — žmogaus sąžinė. Dievo balsas pasiekia žmogų per jo sąžinę. Žmogus turi širdyje nerašyta Dievo Istatymą, kurio laikantis, išryškėja jo kilnumas. Tuo įstatymu jis bus teisiamas. Tie, kurie nepažįsta religijos, bus teisiami pagal vienintelį kriterijų — sąžinę.

Virš minėtos gairės nėra nustojusios galios ir šiandien moteris, nors ji ir pasikeitė, tebeturi jų laikytis. Šių laikų moteris, bandydama susidaryti savo filosofiją, kelia taip pat ir rūpesčio. Jos nuolankumas — praeities dalykas, net intymiausius dalykus ji diskutuoja laisvai. Yra daug moterų, kurios, nežiūrint viso progreso, susmuko kaip žmonos-motinos ir moters idealas ir jo pasigendama.

Diskusijas pravedė A. Sungailienė. Popietė praėjo įdomiai ir pakilioje nuotaikoje.

Dalyvė

APIE STIKLĄ

Stiklo gamyba buvo atrasta atsitiktinai, smėliui ir niter suėjus į kontaktą dideliame karštyje, kaip vulkano išsiveržime. Pirmieji žinomi stiklo gaminiai rasti Egipte siekia 7000 metų prieš Kristaus gimimą.

Stiklo gamyba iš Egipto pasiekė kitus kraštus. 17 amž. savo stiklo gaminiais buvo garsiausia Venecija, iš čia stiklo gamybos menas išsiplėtė. Prancūzija buvo garsi savo veidrodžiais, Anglija ir Vokietija pjaustytu stiklu.

Stiklo gamybos pramonė pati seniausia ir Jungtinėse Valstybėse. Pirmieji naujakuriai atsikvietė italus stiklo pūtėjus gaminti gėrimui stiklų ir karolių, kurie buvo naudojami vietoj pinigų prekybai su indėnais.

Stiklo gamyboje svarbu naudojamos medžiagos ir proporcija, bet svarbiausias momentas stiklo pūtėjo atliktas meniškas darbas. Pūtimo metodu pagamintas stiklas pasižymi savo grožiu ir be abejo yra brangesnis. Aukštos kokybės rankų darbo stiklai turi eilę savybių, iš kurių išskirtinos svarbiausios:

Visiškai lygūs kraštai, nėra įbrėžimų ir iškilimų.

Laikant stiklą prieš baltai ir juodai išmargintą foną, bespalvis stiklas nėra debesuotas ir neduoda spalvuotų prošvaisčių.

Stiklas turi gerą blizgėjimą, išgautą deginant specialiose krosnyse. Stiklo gaminiai gali būti lygūs ir dekoruoti. Visas dekoravimas atliekamas ant suformuoto stiklo.. Stiklo dekoravimas— pjaustymas atliekamas rankomis arba stiklą laikant prie specialaus besisukančio rato.

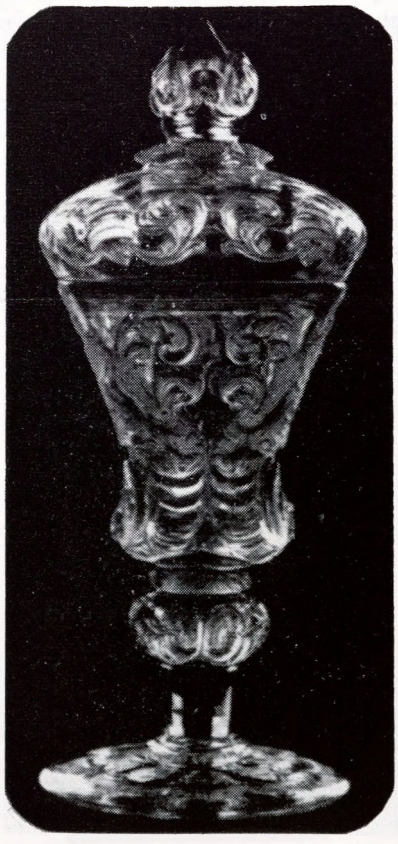

Kitas dekoravimo būdas — kristalo spausdinimas. Stiklas padengiamas vaško mišiniu, paliekant norimas dekoratyvias linijas. Tada stiklas pavilgomas į specialias rūgštis, kurios palieka spausdinį ant neapdengto vašku paviršiaus.

Rankų piešimo būdas, uždedant tirpinto aukso ar platinos raštą, kuris dar reikalingas lengvo kaitinimo.

Stiklų didumas ir forma priklauso nuo jų paskirties. Vandens stiklai (goblets) yra 9—12 uncijų talpos, gali būti naudojami pienui ir kitiems gėrimams, net kaikuriems desertams. Mažesnis, ne taip gilus stiklas (sherbert) naudojamas desertams, vaisiams, punšui ar šampanui. Su ledais servuojamų gėrimų stiklai yra trumpesni, bet

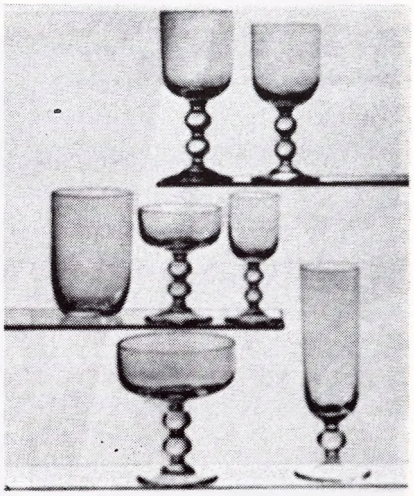

gilesni ir talpesni. Vyno stiklai naudojami prieš pietus ar popietiniam deserto sherry yra apie 4 uncijų talpos. Pietų metu servuojamo vyno stiklai paprastai didesni, apie 7 uncijų talpos. Kokteilių stiklai (tumblers) gali būti įvairaus didumo ir formų.

Deserto arba salotų lėkštelės paprastai priderinamos prie stiklų. Jos naudojamos kaip padėklai kaikuriems stiklams arba gali būti naudojamos kaip deserto, salotų ar mažų pyragaičių lėkštelės.

Suderinti stiklai duoda vaišių stalo padengimui vientisumą. Geriausia stiklus pirkti vienetais (place settings). Tipiškas vienetas susideda iš vandens stiklo, deserto stiklo, vyno stiklo ir deserto lėkštelės. Pridėtiniai stiklai gali būti pridedami vėliau. Patartina pirma įsigyti indus, vėliau prie jų derinti stiklus. Įdomiausią stalo padengimą gausime naudojant kontrastą. Išvengti monotoniškumui prie ryškesnio raštuoto servyzo naudokime lygius stiklus, prie lygaus — dekoruotus stiklus.

Stiklai stalo papuošimui duoda aukštį ir balansą. Stiklų blizgėjimas priduoda elegencijos ir iškilmingumo.

Vandens stiklas paprastai dedamas virš peilio. Jis ten paliekamas visą laiką. Kiti stiklai išrikiuojami į dešinę

pusę. Formalių vaišių metu, kai kelios vyno rūšys geriamos, stiklai yra sugrupuojami. Pradėjus skirtingą vyną, naudoti anksčiau stiklai yra nuimami.

Vaisių sunkos stiklai ar sherbert stiklai naudojami prieš pietus paprastai įstatomi į mažas tokio pačio stiklo lėkšteles, kuri kartu su stiklu įstatoma į lėkštę, iš kurios pradedame pietus.

Geri stiklai, kaip ir visi vertingi daiktai, užsitarnauja dėmesio, kuris padės išlaikyti jų originalų grožį. Rankų darbo stiklai, nežiūrint jų trapumo, tinkamai prižiūrėti, laikys ilgus metus.

Laikykite stiklus švarius ir blizgančius. Geriausiai plauti vos šiltu vandeniu ir nestipriu muilu. Kad išvengus nuskilimo, į plaunamą indą įtieskime rankšluostį. Dekoruotus stiklus neplauti karštam vandeny ir nešluostyti karštų, kad nenusibraukytų suminkštėjęs metalas.

Kartais nuo vandeny esamų mineralų ant stiklų užsideda baltos dėmės, kurios automatinio indų džiovintuvo gali būti "užkeptos". Dėmėms atsiradus, pamirkykime stiklus acto skiedinyje. Galima pamėginti dėmes patrinti su citrina. Stiklines vazas gerai išplausime pamerkę arbatžoles į acto skiedinį. Įpilkime ryžių ir gerai paplakime.

Pienuoti stiklai po naudojimo turi būti tuoj pamerkiami į šaltą vandenį. Stikluose atsiradusios rudos nuosėdos gali būti išimamos su amonijos skiediniu.

Gėlių vazos turi būti dažnai plaunamos. Skalbimui naudojami baltintojai ne tik išvalys vazas bet ir panaikins seno vandens kvapą. Pjaustyta stiklą geriausiai išplausime naudodamos minkštą šepetį.

Niekada nebraukime stiklų į vienas kitą, nes galime lengvai sudaužyti. Kiekvienas stiklas turi turėti apie save užtenkamai vietos. Stiklai turi būti sustatomi ant kojelių, ne apverčiami.

Gražūs stiklai tarnauja svečių priėmimui ir duoda mums pasididžiavimo jausmą, kaip ir visi mus ir mūsų namus supą daiktai.

Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

NEW YORK'AS NUSITEIKĖS ROMANTIŠKAI

Pakeiskite savo gitaras į arfas!

MOD rūbams ateina galas. Ši pavasarį merginos atrodys kaip išlipusios iš Gainsborough paveikslų.

Šios dienos moteris yra graži moteris — nesvarbu kokio ji amžiaus bebūtų ir kokiu dienos metu jūs ją sutiktumėt.

Jos suknelės tebėra trumpos ir patogiai pasiūtos, bet naujai suformuotos ir daug švelnesnių linijų.

Vakarinės suknelės — mezginiais ir valanėliais nusiūtos, kaip gerais Viktorijos laikais.

Gėliuota tafta vėl madoje. Popietinės ir vakarinės suknelės ilgėja su tamsa.

Šiandie madoje įvairaus ilgumo suknelės, pasirenkama individualiai.

New York'e visur gali matyti marškinių stiliaus (shirtdress) sukneles. Jos dėvimos dieną, į įstaigą, po pietų, kokteiliams, vakare — ilgos puošnios, plačiom rankovėm, plačiais sijonais.

Sekantis, labiausiai turįs pasisekimo rūbas — trijų dalių eilutė. Kartais palaidinė siuvama ilgom rankovėm, o švarkas visai be rankovių.

Suknelės ir apsiausto ansambliai dar madoje, bet geriau pirkti suknelę ir tos pačios medžiagos švarką.

Palaidinės prie eilučių dėvimos didelėm baltom apikaklėm ir su mezginiais, plačiais rankogaliais, taip pat papuoštais mezginiais.

Neutralios spalvos, kurių pernai beveik niekas nedėvėjo, šį pavasarį vėl grįžta. Tamsiai mėlyna, pilka, juoda ir beveik balta — geriausios miesto spalvos.

Mažai dėvima kelnių. Net ir sportinėj aprangoj vyrauja sijonai.

Vakarinės suknelės gausiai puošiamos valanėliais ir mezginiais, o jų nemėgstančios gali dėvėti plaukiantį šifoną, krepą ir megztas sintetines medžiagas.

SEPTYNI GREITI PATARIMAI

Atsitinka, kad kartais netikėtai jus pakviečia kur nors dalyvauti. Sakysim, po darbo dienos — jūs pavargusi ir nepasiruošusi. Nereikia, tačiau kristi į paniką. Štai keletas patarimų kaip paskutiniu metu susidoroti su kaikuriomis grožio problemomis.

1. Jūsų plaukai palyginti gerai prižiūrimi ir sveiki. Bet jų spalva nub'ukusi — nei tamsi, nei šviesi, neįdomi. Štai mažas patarimas juos atgyvinti. Uždenkite plaukus aluminiu jaus popierium, sugniaužtu kepurės pavidalu. Iškirpkite popieriuje skyles, taip kad galėtumėt ištraukti per jas po kuokštelį plaukų. Pamirkykite tuos kuokštelius citrinos sunka. Po to atsisėskite keliom minutėm po saulės lempa. Žinoma, reikia užsidėti saulės akinius ir nesėdėti per ilgai, kad nenudegtų per daug veidas. Ultravioletiniai spinduliai pašviesins ir tuo pačiu pagyvins jūsų plaukus.

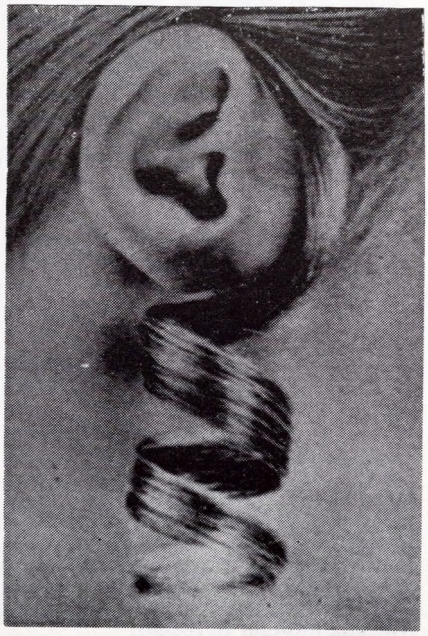

2. Dienos vidury jūsų veido grimas kartais ima blizgėti. Riebalinės liaukos kaktoje ir prie nosies išleidžia šiek tiek riebalų ir suprakaituoja. Tai atsitinka net ir sausą odą turinčioms moterims. Kad nereikėtų iš naujo keisti viso veido grimo, nusausinkite riebalus specialiomis vaistinėje perkamomis nosinaitėmis. Tik sausinkite švelniai, netrinkite odos, nes betrindamos galite nubraukti grimą.

3. Jūs turite veido spalvos problemų. Kartais jūsų veidas per daug išblyškęs, lyg vaiduoklio, arba per daug raudonas, arba melsvas, be spalvos

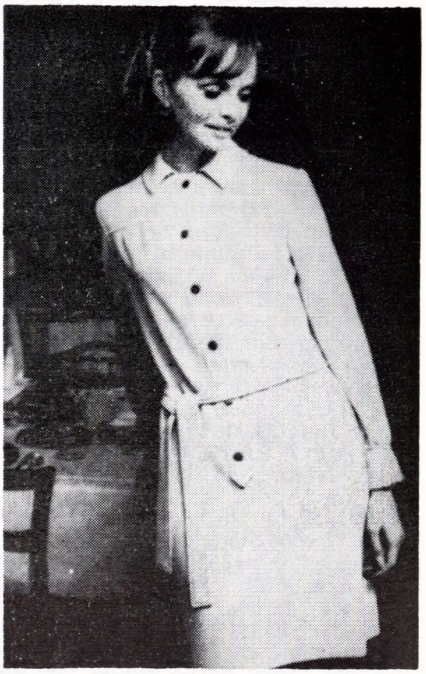

Šiai problemai išspręsti reikia naudoti pataisomą spalvinį pagrindą, kuris dedamas po jūsų kasdien naudojamu grimu ar pudra. Tas specialus pagrindas gana žiauriai atrodo bonkutėse — ryškių spalvų, bet uždėtas jis pasikeična. Pavyzdžiui — violetinė-pilka spalva sušildo nubalusius ir geltono tono veidus, šviesiai žalia nuima natūralų raudonumą, o ryški aprikosinė spalva duoda gyvybės perbalusiems veidams. Žinoma, tos ryškios spalvos sušvelninamos pudros sluogsniu.

4. Jums reikia eiti į balių ir jūs teturite giliai iškirptą vakarinę suknele. Veidą jūs galite nugrimuot kaip norit, bet jūsų pečiai, kaklas, nugara po žiemos atrodo nesveikai išblyškę. Reikia uždėti ant kaklo, ant pečių gerokai vadinamosios "blush on" pudros. Atrodys, kad jūs ką tik grįžote iš saulėtų Pietų.

5. Šiltame ore jūsų riebalų liaukos veikia stipriau ir veidas prakaituoja daugiau negu žiemos metu. Vasarą reikia naudoti palaidą pudrą. Palaida pudra lengvesnė, nesukietėja kaip presuota ir išlaiko ilgiau savo natūralią spalvą.

6. Suminkštint alkūnių, kulnų

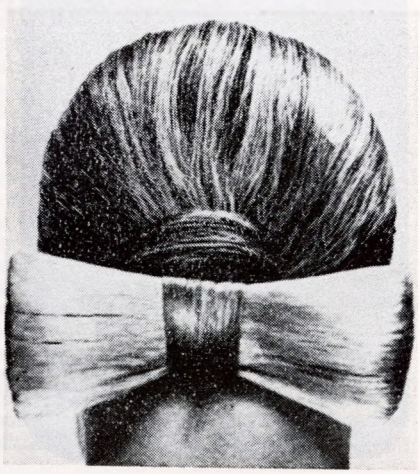

ir kelių odą, reikia uždėti ant jų migdolinę ar avižinę "maskę". Reikia paimti bent kiek avižinių miltų, sumaišyt su vandeniu į tirštoką košę, kurią uždėt ant kelių ar alkūnių ir palaikyt 15 minučių, oda žymiai suminkštės.

7. Jei akys per dieną pavargsta, parausta ar patinsta, reikia nusipirkti vaistinėje specialių lašų ir naudoti juos pagal instrukcijas. Vėliau pamirkyti vatos gabaliukus vadinamame Witch Hazel skystyje, nuspausti ir uždėti ant akių penkiolikai minučių. Akių lašai nuims paraudimą, o witch hazel atšviežins pavargusias akis. Jei akys gerokai patinusios, geriausiai pamirkyti arbatos maišiukus karštame vandeny, nuspausti ir uždėti ant patinusių vokų. Taip palaikyti pusę valandos. Pakartotinai pamirkyti karštame vandeny, kai atvėsta. Toks kompresas tikrai padės.

MINI? MIDI? MAXI?

Ką garsiausi madų kūrėjai galvoja apie rūbų ilgį?

Bill Blass — aš manau, kad ateityje matysime įvairaus ilgio rūbus. Žinoma, dienos metu jie pasiliks trumpi. Tiesą pasakius, moterys turėtų sau individualiai prisitaikyti sijonų ilgį.

Norman Norell — aš ruošiu ilgesnių sijonų parodai, 10-12 inčių nuo žemės ir pakankamai plačius, kad moterys neturėtų reikalo jų pasitrumpinti patogesniam vaikščiojimui.

Geoffrey Beene — jau atėjo laikas viską pakeisti. Aš manau, kad sekantį rudenį būtų patogu rūbus pailginti. Aš dabar jau rengiu visą eilę modelių su dviem inčiais žemiau kelių sijonais.

Donald Brooks — mano manymu — tėra tik dvi galimybės: trumpi rūbai dėvimi dienos metu, o vadinamieji midi ir maxi — vakare ir specialiom progom. Pagaliau ateis laikas, kada moterys pasirinks rūbus, kurie joms labiausiai tinka.

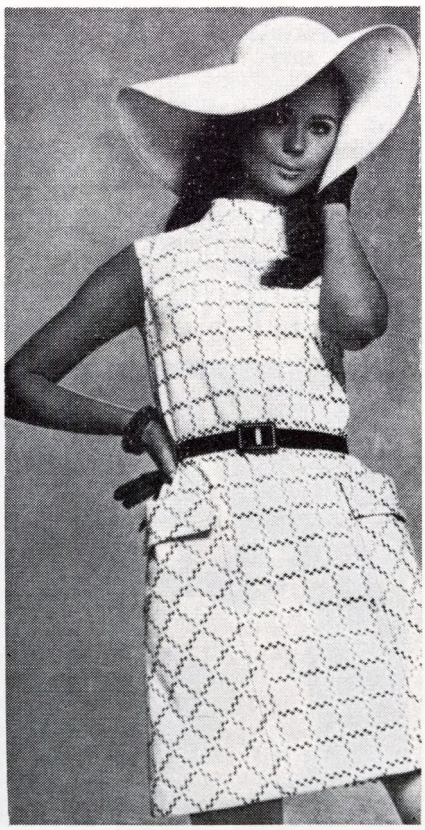

Chester Neinberg — rūbai šiek tiek ilginami, bet visvien jie liks trumpi — virš kelių.

Elinor Simmons — man atrodo, sijonai liks trumpi. Jau mes prie jų pripratom. Jie atrodo jaunai. Moterys jau nebekreipia dėmesio į negražias kojas.

Betsey Johnson — nėra nustatyto ilgio. Ilgį sau prisitaiko kas rūbus dėvi.

Victor Joris — aš nieko nekeičiau. Suknelės lieka trumpos, nes moterys tik dabar prie jų pradeda priprasti.

Baba — dienos rūbai pailgės truputį rudenį, bet visvien bus dėvimi trumpi, nes moterys mėgsta patogią aprangą.

Jo Copland — man atrodo, moterims patinka trumpi sijonai ir aš jų neilginsiu. Man visai nepatinka midi ilgis. Rūbo ilgis turi būt proporcingas figūrai ir ūgiui.

Adele Simpson — paprastos kasdieninės suknelės — trumpos. Man patinka ilgi apsiaustai, dėvimi su ilgais batais ir trumpais sijonais, bet ilgi rūbai atrodo neelegantiškai.

Oscar de la Renta — mano nuomone — labai trumpi sijonai išeis iš mados ir visi rūbai pailgės. Sijonai jau nebegali trumpėti ir laukiama drastiškų pasikeitimų. Aš projektuoju žymiai ilgesnių rūbų kolekciją šiam rudeniui.

Pauline Trigere — jokių staigių pasikeitimų. Jaunimas mėgsta trumpus sijonus.

Mollie Parnis — moterys jaučiasi patogiai trumpuose sijonėliuose. Ir man atrodo, jos nori trumpus sijonėlius pasilaikyti. Aš neįsivaizduoju, kad kas norėtų grįžti prie aukštų plonų kulnų, ilgų suknelių ir įsmaugto liemens.

Anne Marie Gardin — žinoma, trumpi rūbai pasiliks. Midi ir maxi tik vakarui ir specialioms progoms.

Rudi Gernreicher — man neatrodo, kad dabar dėvimas vienas kitas ilgas sijonas turės įtakos. Nemanau, kad istorija vėl kartosis. Ne mūsų laikams suveržtas liemuo ir ilgi sijonai.

Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

Kepti žiediniai kopūstai

(Proporcija 4 žmonėms)

2 puodukai miltų,
2 šaukštai kepimo miltelių,
½ šaukštuko druskos,
1 kiaušinis,
1 didelis žied. kopūstas,
6 šaukštai aliejaus,
½ citrinos sunkos.

Padaryti tešlą iš miltų, kiaušinio, kepimo miltelių ir druskos pridedant truputį vandens. Tešlai leisti pastovėti mažiausiai vieną valandą.

Žiedinį kopūstą suskirstyti mažais bukietėliais ir lengvai virti pasūdytam vandenyje apie 10-15 min. Tik nepervirti, tie bukietėliai turi būti standūs. Nusausinus sudėti į marinatą padarytą iš aliejaus ir citrinos sunkos. Leisti pastovėti apie 1 valandą. Įkaitinti aliejų maždaug iki 375 laipsnių.

Kiekvieną žied. kopūsto bukietėlį merkti į tešlą ir dėti į aliejų, apkepant kol paruduos. Nusausinti riebalus padedant ant sugeriamo popierio.

Veršienos kepsnys (Scallopini)

(Proporcija vienam žmogui)

2 gabaliukai išmuštos veršienos be kaulo,
2 šaukštai miltų,
sviesto, druskos, pipirų pagal skonį,
½-1 puoduko padažo ar buljono,
2-3 šaukštai vyno madeira, masalla ar sherry.

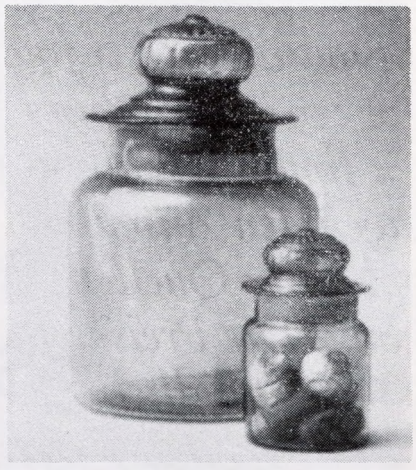

Supiaustyti veršieną pailgais gabaliukais, skiriant po du ar daugiau vienam žmogui.

Veršienos gabaliukus apibarstyti prieskoniais ir pavolioti miltuose. Kepti svieste ant lengvos ugnies, vartant kol abi pusės paruduos.

Išėmus iš keptuvės laikyti šiltai, o į naudotą keptuvę įpilti vyną, šaukštą sviesto ir padažą ar buljoną. Maišant laikyti ant ugnies 5 min. Tada užpilti ant iškeptos veršienos ir duoti į stalą su daržovėmis: žiediniais kopūstais, burokėliais ar špinatais, o vietoje bulvių duoti makaronus.

Makaronai prie mėsos

1 svaras makaronų (noodles),
2-3 šaukštai sviesto,
druskos, pipirų ir sūrio pagal skonį.

Makaronus virti dideliame atidengtame puode ir stengtis nepervirti (8-10 min.). Išvirtus makaronus nusunkti per sietą. Nusunkus grąžinti atgal į puodą ir užpylti ištirpdytu sviestu ir palengva maišyti, kad neprisviltų. Tada pagal savo skonį dėti prieskonius ir sūrį. Likus makaronų kitam kartui, juos galima atšildyti naudojant dvigubą puodą. (Įstatant puodą su makaronais į verdantį vandenį didesniame puode.).

"Sniego kepurė"

Saldusis, lengvas desertas
6-8 nulupti piaustyti obuoliai,
¼ puoduko sviesto,
½ puoduko cukraus,
¼ puoduko rudo cukraus,
1 šaukštukas vanilės,
3 kiaušinių baltymai,
2 šaukštukai šalto vandens,
⅓ puoduko cukraus,
1 šaukštas cukraus.

Ištirpinti sviestą keptuvėje, įberti ½ puoduko balto cukraus ir ¼ puoduko rudo cukraus ir gerai išmaišyti. Įdėti piaustytus obuolius ir labai gerai maišyti. Pavirti apie 10 min. atidengtoje keptuvėje prie vidutinio karščio. Tada uždengti ir sumažinus karštį dar palaikyti apie 20 min. Nuėmus keptuve nuo krosnies obuolius sugrūsti šakute. Įdėti vanilę ir sudėti į formą (pie plate).

Ikaitinti krosnį iki 350°.

Kiaušinių baltymus plakti su vandeniu kol pasidarys standūs, supilti ⅓ puoduko cukraus pilant po vieną šaukštą ir vis paplakant. Tą baltymų masę užpilti ant paruoštų obuolių ir viršų apibarstyti šaukštu cukraus. Kepti apie 35 min. Galima duoti į stalą šiltą arba šaltą. Šią "Sniego kepurę" negalima laikyti šaldytuve.

Meduolis su datulėmis (dates)

¾ puoduko medaus,
2 šaukštai sviesto,
1 kiaušinis,
½ puoduko pieno,
1½ puoduko miltų,
2 šaukštukai kepimo miltelių,
1 puodukas kapotų datulių (dates),
1 žiupsnelis druskos,
⅛ šaukštuko kepimo sodos.

Sviestą su medum labai gerai ištrinti. Tada įpilti gerai išplaktą kiaušinį ir vėl gerai išplakti. Persijoti miltus, kepimo miltelius, sodą ir druską. Pilti į masę pakaitom su pienu. Lengvai įmaišyti datules.

Kepti riebalais išteptoje formoje apie 50-0 min. prie 350° temperatūros.

Krosnyje kepti svogūnai

4-6 svogūnai nulupti, bet nesupiaustyti,
2 šaukštai sviesto,
½ puoduko viščiuko buljono,
1 šaukštas cukraus,
truputis druskos.

Sudėti svogūnus į mažą, negilų kepimo indą. Ant jų uždėti sviestą, buljoną, cukrų ir druską. Kepti apie 40

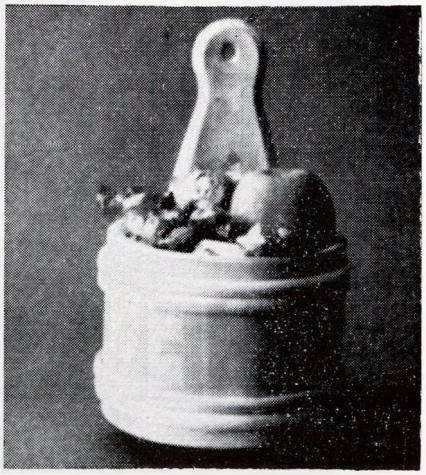

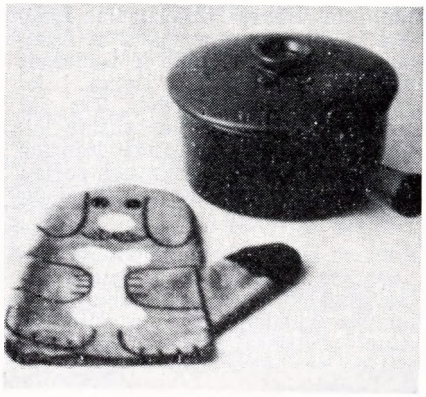

min. prie 350° temperatūros uždengus sidabriniu ar vaškiniu popieriu, arba kol skystis susigers į svogūnus ir jie suminkštės.

Dauguma šeimininkių naudoja svogūnus tik kaip prieskonį, bet prie mėsiškų valgių, juos galima naudoti ir kaip daržoves.

Rusiški kotletai

1 puodukas piaustytos senos duonos,
1½ puoduko pieno,
1 svaras maltos jautienos,
½ šaukštuko druskos,
2 kiaušiniai,
½ šaukštuko pipirų,
žiupsnelis kmynų,
2 šaukštai sviesto,
2 šaukštai alyvos,
3 šaukštai rūgščios grietinės.

Duoną sudėti į dubenėlį ir užpilti pienu, laikyti uždengtą apie 30 minučių. Tada gerai nusunkti ir dėti į didesnį indą pridedant mėsą, druską, pipirus, kiaušinius ir kmynus. Gerai išminkyti, tada pasivilgius rankas daryti pailgos formos kotletus. Gerai įkaitinus aliejų ir sviestą keptuvėje, tuojau sudėti kotletus. Sumažinti karštį ir apkepti kotletų abi puses, bet perdaug neaprudinti. Išimti ir sudėti į pakaitintą indą, kad neatauštų. Nuėmus keptuvę nuo krosnies, į ją supilti rūgščią grietinę ir gerai sumaišyti su riebalais. Kai grietinė sušils, užpilti ant kotletų ir duoti į stalą su smulkiai supiaustytais grybais, apkeptais svieste, ir bulvių košę apibarstytą paprika.

Varškės omletas

6 kiaušiniai,
8 uncijos varškės (grietininės),
1-2 šaukštai porų (chives),
2 šaukštai sviesto,
pipirų ir druskos pagal skonį.

Išplakti kiaušinius, varškę ir visus prieskonius kartu. Kaitinti sviestą keptuvėje (naudoti tokią keptuvę, kad būtų galima dėti į krosnį) ir supilti išplaktus kiaušinius. Kepti, kol omleto apačia apkeps. Apačiai apkepus dėti i krosnį ir įjugus tik viršų (broiler) apkepti omleto viršų, kol bus auksinės saplvos.

BANANAI. Dažniausiai juos valgome tik nulupę jų žievę. Bet gi jie turi labai daug maistingumo. Ypač kai jų žievė yra gerai pajuodavus, tokius krautuvėse parduoda papigintai. Kodėl nepamėginti vienu ar kitu būdu ir duoti kaip daržovę prie mėsos. Arba saldųjį desertą.

Marinuoti bananai

4 bananai perpjauti išilgai,
1 šaukštas citrinos sunkos,
2 šaukštai aliejaus (olive oil),
druskos ir šviežiai maltų pipirų.

Bananus išdėstyti stikliniame negiliame inde (tik nenaudoti metalinio) ir aplaistyti citrinos sunka. Tada užpilti aliejaus tik tiek kad juos padengtų. Apiberti druska ir pipirais ir leisti pastovėti mažiausia pusę valandos.

Padaryti skystą tešlą — iš kiaušinio, pieno ir miltų. Prieš duodant į stalą, bananus išimti iš marinato ir pavilgius tešloje apkepinti keptuvėje. Duoti prie paukštienos kaip daržovę.

Sūrio kokteilis

½ sv. šveicariško sūrio,
4 pamidorai, padažas,

Sūrį ir nuluptus pamidorus supjaustyti pailgais gabalėliais. Užpilti sekančiai paruoštu padažu: kietai išvirtą kiaušinį ir petruškų lapelius smulkiai sukapoti ir gerai išplakti su majonezu.

Kumpio ir bananų vyniotiniai

4 dideli bananai,
4 riekės virto kumpio,
1 citrinos sunka,
4 šaukšteliai garstyčių,
2 št. sviesto.

Nuluptus bananus pavolioti citrinos sunkoje. Kiekvieną kumpio riekę ištepti garstyčiomis. Bananus apvynioti kumpio riekėmis. Ištepti kepimo formą sviestu, sudėti apvyniotus kumpiu bananus, ant kiekvieno uždėti po truputį sviesto ir kepti karštoje krosnyje apie pusę valandos.

Kepti bananai

4 bananai perpiauti išilgai,
2 šaukštai sviesto,
2 šaukštai rudo cukraus,
½ citrinos išspaustos sunkos,
½ apelsino išspaustos sunkos,
1 šaukštas skysto medaus,
2 uncijos romo,
muškato riešuto (nutmeg) ir cinamono pagal skonį.

Perpiautus, nuplautus bananus sudėti į kepimo indą ir apibarstyti cukrumi.

Patepti (apdrabstyti) sviestu. Užpilti apelsino ir citrinos sunka. Ant viršaus dar užberti muškato riešutų ir cinamono. Tada užpilti medų ir romą ir dėti į krosnį. Kepti prie 350° temperatūros apie 30 min., arba kol skystis pasidarys kaip sirupas. Prieš kepant galima dar apdėstyti citrinos žievelėmis.

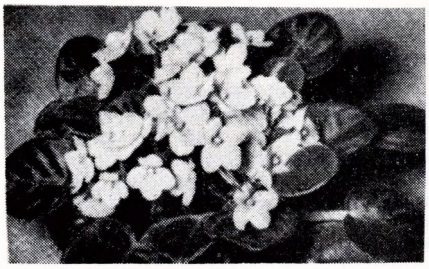

• Gėlės

AFRIKOS ŽIBUTĖ

E. Gimbutienė

Kas nežino Afrikos žibutės, sodininkų vadinamos Saintpaula Jonantha, barono von Saint Paul — Illaire garbei, kuris ją atrado 1894 metais ir ėmė kultyvuoti. Tai yra, palyginti, smulkus augaliukas su dekoratyviais, įvairaus pavidalo lapeliais. Žiedai būna mėlyni, balti, rožiniai, lelijavi — tušti ir pilnaviduriai. Gėlių parodose visuomet galima užtikti naujų, dar nematytų jų veislių.

Afrikos žibutės gerai auga ir gausiai žydi gyvenamo kambario sąlygose; jų priežiūros taisyklės nėra sudėtingos:

1. Augalas reikalauja daug šviesos, bet nepakelia tiesioginių saulės spindulių. Geriausiai joms tinka langas į šiaurę. Nuo šiltesnių saulės spindulių galima apsaugoti balto nailono užuolaida ar panaudojus plastikos ekraną.

2. Afrikos žibutėms kenkia skersvėjis, taigi joms reikia parinkti apsaugotą nuo jų kampelį ir neatidarinėti lango, prie kurio jos yra laikomos. Tačiau oras kambaryje turi būti grynas, be tabako dūmų ar deginamų dujų.

3. Geriausiai tinka 60-80° Fa temperatūra. Žiemą patariama jas laikyti toliau nuo lango, ar bent nakties metu tarp stiklo ir augalo įdėti kartono plokštę.

4. Šios žibutės geriausiai žydi auginamos virtuvėje ar vonios kambaryje, nes ten gauna daugeliau vandens garų. Auginant jas sausesnioje patalpoje patariama vazonėlius laikyti ant padėklo, išloto smulkiais akmenukais, kuriuos reikia dažnai drėkinti. Tačiau reikia žiūrėti, kad vazonėlio apačia nemirktų vandenyje: nuo to šaknelės ima pūti ir visas augalas netrukus gali žūti.

5. Laistoma vieną — du kartus savaitėje; tarp laistymų reikia leisti žemės paviršiui vazone beveik visai išdžiūti. Auginant plastikiniuose induose laistoma rečiau, negu vartojant molinius puodus. Geriausiai laistyti iš apačios, įstatant vazonus į plokštų indą su drungnu vandeniu ar trąšų skiediniu; daboti, kad vanduo nesiveržtų per vazono kraštus, laikyti vandenyje, kol žemės paviršius sudrėgsta (15-20 min.). Išėmus iš vonelės duoti vandens pertekliui nuvarvėti, kad jo neprisirinktų lėkštelėje; tam tikslui patariama lėkštelės, ant kurių laikomi vazonėliai, iškloti akmenukais. Tai kartu pagerina šaknų vėdinimą. Laikas nuo laiko gerai yra palaistyti ir iš viršaus, kad ištirpinus žemės paviršiuje susitelkiančias trąšas. Tuomet vartojamas siauru snapuku laistytuvėlis, kuriuo lengviau praskleisti lapus; lapo paviršiuje užsilikęs vandens lašas, ypač saulėtame ir kartu vėsiame kambaryje dažnai skatina lapų dėmėtumą ir puvimą.

6. Plaukuoti žibutės lapai greit apdulka; dulkes galima pašalinti minkštu šepetuku; kartą į porą mėnesių reikia visą augalą nuodugniai išplauti po drungnu dušu; geriausia tai daryti iš ryto gerai apšildytoje patalpoje. Plauti nežydinčius augalus, nes žiedai kartais nuo to gali nukentėti. Kad neišsiplautų vazonėlio žemė, patariama uždengti ją staniolės ar plastikos "apykakle". Išplautus augalus reikia saugoti nuo saulės ir šalto oro, kol lapai visiškai išdžius.

7. Staniolės ar plastikos juostelės, dengiančios vazono kraštus, apsaugoja apatinius lapus nuo susilietimo su tuose kraštuose išsikristalizavusiomis druskomis ir tuo pačiu — nuo lapų puvimo. Pastebėjus supuvusį ar išdžiūvusį lapą, reikia jį tuoj pašalinti, kaip ir peržydėjusius žiedus su visu koteliu.

8. Afrikos žibutės gausiai žydi ir todėl reikalauja gero trešimo, kuris atliekamas kas 2-3 savaitės; kai kurie augintojai trešia su kiekvienu laistymu, bet tuomet vartoja labai atskiestas trąšas. Čia tinka Hyponex, Proliferol, Afri-gro, žuvų emulsija, Spoonit, ir vis dar atsiranda rinkoje naujų. Patariama tiksliai prisilaikyti įpakavime pateikiamų nurodymų ir laikas nuo laiko vieną trąšos rūšį pakeisti kita.

Sodininkai dar vartoja įvairius hormoninius vaistus, kuriais apipurškia savo augalus ir šiltnamių orą prisotina anglies dvideginiu bei kitokiomis dujomis. Augimą pagreitina ir nakties metu apšvietimas elektra.

Saintpaula — Afrikos žibutė — nieko bendro neturi su sodo žibutėmis (fijolkomis); ji kaip ir šiltnamiuose auginamoji gloksinija, yra Gesnerinių šeimos nariai. Abu augalu dauginami sėklomis, senų kerų skaldymu ir lapų fliansavimu. Lengviausia yra dauginti lapais. Tam tikslui parenkamas sveikas, jaunas (ne iš kero krašto), ilgakotis lapukas; lūžio vieta, (nes lapai paprastai nulaužiami, o ne piaustomi), apdulkinama "Rootone" aseptiniais harmoniniais milteliais ir lapukas "pasodinamas" į sterilizuotą smėlį ar tam tyčia sodininkystės krautuvėse perkamą mišinį (Mica-gro, Perlite ar pan.).

Kol įsišaknyja — 2 ar 3 savaites reikia užfliansuotą lapelį laikyti po apversta stikline; galima taip pat uždengti celofano maišeliu. Laistoma taupiai. Po 6-8nių savaičių iš kotuko apačios ima augti naujas augalas; kartais jų būna daugiau; kai jie pasiekia 1½ — 2 colius augščio, reikia juos išskirstyti į atskirus vazonėlius; paaugusius vėl persodinama į didesnius vazonus. Pirmą kartą imami 2-jų colių skersmens, antrą, trečią kartą persodinant imama vienu colių platesnį. Tačiau nepatariama skubėti su persodinimu, nes žibutės greičiau ima žydėti, kai jų šaknys yra suspaustos. Auginamos perdideliame inde ir vartojant perdaug trąšų, žibutės "išeina į lapus" ir visai nenori žydėti. Tas pat liečia ir laistymą. Geriau sausiau laikyti, negu permirkyti. Peržydėjusius augalus patariama 4-6 savaites rečiau laistyti, nes tai skatina naujų žiedų krovimą.

Kova su žibučių kenkėjais nėra sunki, nes jos retai jų turi. Naujai įsigytus augalus — ne tik žibutes — gerai yra palaikyti kokią savaitę karantine — atskirai nuo visų kitų, kol paaiškėja ar jie nebuvo užkrėsti kokiais kenkėjais.

Didžiausias žibučių priešas yra šaknų nematoda. Jai išvengti vartojama tik sterilizuota, sodininkystės krautuvėse perkama žemė. Norint pačiam jos pasigaminti imamas mišinys lygiomis dalimis gero juodžemio (komposto). maltų durpių ir smėlio (jūrų smėlis turi būti kelis kartus išplautas karštu vandeniu); be to dar pridedama 1/10 viso mišinio dalis maltos medžio anglies. Kenkėjams pašalinti tą mišinį, supylus 2 jų colių sluogsniu į kepimo skardą, reikia bent dvi valandas pakaitinti orkaitėje prie 180-200° Fa. Ataušusią žemę, gerai sudrėkintą supilti į plastikinį maišą ir iki vartojimo laikyti vėsioje vietoje (bet kad nesušaltų!).

Jei lapai užsiriečia neįprastu būdu ar įgauna kampuotas šviesias dėmeles, tai ženklas, kad jie gali būti užkrėsti virusu — tokie augalai retai kada žydi — geriausia būtų iš karto juos sunaikinti. Ilgos siauros vingiuotos dėmės atsiranda, kai į lapo minkštymą patenka minuotojų lervos; paprastai užtenka augalą išpurkšti Afrikos žibutėms skirtu insektisidu. Tas pats insektisidas vartojamas atsiradus ciklamenų voriukui; apkrėsti lapai susiriečia ir pasidaro neaiškiai dėmėti, žiedų pumpurai neišsiskleidžia. Voriukas greičiau plečiasi sausame perkaitintame ore, todėl patariama dažniau žibutes plauti ir jas supantį orą palaikyti drėgnesnį.

Kartais ant žibučių lapų pastebimas bendras beveik visiems kitiems kambariniams augalams kenkėjas — pūkuotasis skydamaris (Cottony mealybug); jis lengvai pašalinamas paliečiant jo nugarėlę alkoholio (rubbing alcohol) sudrėkintu vatos pluokšteliu, apvyniotu apie segtuko galvelę, tik reikia daboti, kad vaistas nepaliestų paties lapo.

• Laiškai

. . . Su malonumu perskaičiau "Moters" 6 nr. T. P. Bariaus O.F.M. "Su šypsniu į N. Metus" — moderniai įdomus straipsnis. Naujai bylojas ir p. M. Slavėnienės apie Salomėją Nerį, o taip pat apie Mykolaitį-Putiną.

Manau, kad "Moteris" įdomi ne tik pačiom moterims, bet nemažiau ir vyrams . . .

Taipgi nuoširdžiai sveikinu visą "Moters" kolektyvą ir linkiu geriausios

kloties šiais svarbiais Lietuvos Jubiliejiniais metais.

Jūsų pagarbiai

Dana Mitkienė

Turiu garbės pasveikinti Liet. Kat. Moterų dr-jos žurnalą su 16 Vasario 50 metų Nepriklausomybės švente, kad Dievo Apvaizda išlaisvintų mūsų Tėvynę, kad sulaukus kitų 50 metų jau švęstumėm savo Tėvynėje Lietuvoj Gintarinėj žemelėj.

Kai aš augau nežinojau kas yra laisva tėvynė. Nors jau 73 metus baigiu, bet dar pamenu tą dieną, kai Lietuva laisva tapo, kaip vėliava lietuviška suplevesavo.

Mėgstu skaityti "Moterį" ir sveikinu visas L. Kat. Mot. d-jos nares Kanadoje.

Uršulė Vertibavičiūtė - Gaulienė
Rio de Janeiro, Brazilija

Noriu pareikšti savo pasigėrėjimą žurnalu "Moteris". Jau eilė metų kaip šį žurnalą prenumeruoju, kiekvienas jo numeris yra laukiamas lyg brangus svečias ir skaitomas nuo pradžios iki galo. Jis yra įdomus ir patraukiantis tiek turinio tiek formos atžvilgiu. Kiekviena jame gali rasti ką nors įdomaus, todėl linkiu, kad žurnalas "Moteris" puoštų kiekvienos lietuvės moters namus.

Reiškiu pagarbą —

K. Šukienė

St. Catharines, Ont.

• Atsiųsta paminėti

Lithuanians in Canada — Canada Ethnica V tomas; leidinys anglų kalba apie Kanados lietuvius; redaguotas kolektyvo, vyr. red. dr. P. Gaida; 390 psl., gausiai iliustruotas: kaina — 8 dol.; užsakymų adresas: 941 Dundas Str. W.. Toronto, Ont. Canada.

Tinkama knyga visiems norintiems susipažinti su Kanados lietuvių istorija ir taip pat tinkama dovana kitataučiams.

Nepriklausomybės Saulėj — Mykolo Vaitkaus atsiminimai 1918—1940 m. — V tomas — pirmoji dalis; išleido Nidos Knygų Klubas — leidinio Nr. 66; adresas: 1, Landbroke Gardens, London, W. 11, Gt. Britain; 295 pusl.; kaina — 3 dol.

Pavasario Lietus — romanas, autorius Aloyzas Baronas; 261 pusl.; išleido Nidos knygų klubas, leidinio nr. 67; adresas: 1, Landbroke Gardens, London, W. 11, Gt. Britain; kaina — 3 dol.

Tėvynės Atgarsiai — Čikagos Aukštesniosios Lituanistikos mokyklos mokinių žurnalas; vyr. redaktorė — J. Jasaitytė; adresas — 7252 South Whipple St. Chicago, Ill. 60629, USA.; vieno numerio kaina — 25 ct.

Detalės — Aldonos Baužinskaitės-Kairienės eilėraščių rinkinys; 72 pusl.; išleido — Ateitis 1968 metais; viršelis, aplankas ir skyrių iliustracijos Onos Stankaitytės-Baužienės.

Lietuviai 18 amžiaus vokiečių literatūroje — Ignas Skrupskelis (orig. "Die Litauer in der Deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts" disertacija parašyta 1932 metais, už kurią Vienoje gavo daktaro laipsnį); išleido Lietuvių katalikų Mokslų Akademija Romoje 1967 m.; 170 pusl.; užsakymo adresas: L. L. M. Akademijos reikalų vedėjui Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italia.

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; adresas: 2345 West 56th Street, Chicago Ill. 60636, USA; vyr. red. K. Trimakas S. J.; prenumerata metams — 4 dol.

Ateitis — Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Moksleivių ateitininkų s-gos leidnys. Prenumerata metams J. A. V. ir Kanadoje $5.-, kitur $3.-. Garbės pren. $10.-. Redakcijos adresas: Ateitis, 80-23 85th Drive, Woodhaven, New York 11421 Spausdina Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyne.

Dėl Mūsų Sostinės — Neužgijusios žaizdos: autorius — **Viktoras Biržiška.** Atsiminimai iš Vilniaus 1920—1922 m. II-ji laida. Spaudai paruošė **Mykolas Biržiška;** 312 pusl. Išleista prof. Viktoro Biržiškos raštų palikimui tvarkyti komisijos lėšomis. Nidos knygų klubo leidinys nr. 64, 1967; adresas: 1, Landbroke Gardens, London, W. 11. Gt. Britain. Kaina — 3 dol.

Ketvirtoji Pradalgė — Literatūros Metraštis; — red. K. Barėnas; 384 pusl. Nidos knygų klubo leidinys Nr. 65, 1967; adresas: 1. Landbrooke Gardens, Londonas, W. 11. Gt. Britain. Kaina — 3 dol. Turinyje: V. Mykolaitis-Putinas, E. Cinzas, N. Mazalaitė, O. Balčiūnienė-Audronė, D. Sadūnaitė-Sealey, Č. Grincevičius, A. Prižgintaitė, J. Švaistas, J. Gliauda, A. Šešplaukis, J. Tininis, S. Santvaras, P. Visvydas, A. Giedrius, K. Grigaitytė, A. Tyruolis, A. Giedraitis, J. A. Jūragis, A. Lukšytė, P. Naujokaitis ir D. Burneikis.

Skiltis — skautiškas žurnalas redaguojamas ir leidžiamas Čikagos Lituanicos Tunto Dr. Vinco Krėvės draugovės skautų; adresas: 7045 S. Claremont Ave. Chicago Ill. 60636, USA.

International Clubs — News Bulletin; leidinys: General Federation of Women's Clubs; adresas: 1734 N. Street, N. W. Washington, D.C. 20036, U.S.A.; President Mrs. E. D. Pearce; pusl. 13 - 15 **Gražinos Krivickienės** straipsnis **"Activity of the Federation of Lithuanian Women's Clubs".** Straipsnyje aprašoma lietuvių moterų veikla pradedant nuo 1905 metų pirmųjų draugijų įsikūrimo, pirmųjų suvažiavimų. Plačiau nušviečiama lietuvių moterų klubų veikla J.A.V. Prie straipsnio įdėta fotografija "Ligia's Light".

Lietuvių Dienos — redaguoja B. Brazdžionis; leidėjas - A. F. Skirius: adresas — 4364 Sunset Boulevard, Hollywood, California, U.S.A. 90029.

Pasaulio Lietuvis — Nr. 33 — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės leidinys; adresas: c/o Mirga Kižienė, 18021 Hiller Ave., Cleveland, Ohio, U.S.A. 44119.

Moterų Dirva — Amerikos Lietuvių Katalikių Moterų Sąjungos leidinys; red. Dale Murray; adresas: 205 Luelde St. South Bend, Ind. U.S.A. 46614; kaina metams — J.A.V. 2.50 dol., kituose kraštuose — 3 dol.

Garbės prenumeratos:

J. Biliūnienė, Port Chester, N.Y., D. Danienė, Ottawa, Ont., V. Giriunienė, Montreal, Que., E. Januškienė, Winnipeg, Man., A. Kalninia, Gananoque, Ont. E. Švėgždienė, Toronto, Ont., O. Tonkunienė, Waterbury, Conn., L. Žemgulienė, Chicago, Ill.

Žurnalui aukojo:

$75.00, — K. Liet. Kat. Mot. Dr-jos Montrealio Skyrius, Montreal, Que.

$25.00, — K. Liet. Kat. Mot. Dr-jos Delhi Skyrius, Delhi, Ont.

$25.00, — K. Liet. Kat. Mot. Dr-jos Hamiltono Skyrius, Hamilton, Ont.

$20.00, — K. Liet. Mot. Federacijos Waterbury Klubas, Waterbury, Conn.

$5.00, — Kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N. J.

$1.00, — M. Buitkienė, Detroit, Mich., D. Danienė, Ottawa, Ont., L. Gailiušienė, Cleveland, Ohio, U. Gaulia, Rio De Janeiro, Brasil, S. Girdauskienė, Chicago, Ill., M. Salučkienė, Rickford, Ill., L. Sodeikienė, Cicero, Ill., O. Svetulevičienė, Keswick, Ont. L. Žemgulienė, Chicago, Ill.

PRAŠOME "MOTERS"

skaitytojus sumokėti

prenumeratą

už 1968 metus!